MUSIC OF THE SARUM OFFICE
Breviarium Sarisburiense cum nota.

Tome B.
Fascicule 2.
Pages 97-139.

Proprium de tempore.
Ebdomada j. adventus Domini.
De commemorationibus.
Servitium plenum beate Marie.

Edited by William Renwick.

HAMILTON ONTARIO.
THE GREGORIAN INSTITUTE OF CANADA.
MMVII.

Music of the Sarum Office is published by The Gregorian Institute of Canada/L'Institut Grégorien de Canada, 45 Mercer Street, Dundas, Ontario, Canada L9H 2N8. The Gregorian Institute of Canada is affiliated with the School of the Arts, McMaster University.

Music of the Sarum Office is distributed over the internet through .pdf files located at: www.humanities.mcmaster.ca/~renwick/sarum-01.htm

This document first published July 1, 2007.
Revised December 1, 2007, July 1, 2008.

All rights reserved. This publication may be downloaded and stored on personal computers, and may be printed for purposes of research, study, education, and performance. No part of this publication may be uploaded, printed for sale or distribution, or otherwise transmitted or sold, without the prior permission in writing of the Gregorian Institute of Canada.

The Gregorian Institute of Canada/L'Institut Grégorien du Canada is a charitable organization registered by the Federal Govenment of Canada.

Web site address: www.gregorian.ca

© The Gregorian Institute of Canada, 2007.

ℂ *Feria ij. j. ebdomade adventus Domini.*

Ad matutinas.

AS:16; 1519:19v; 1531:8v.[1]

Invit. VI.iii.

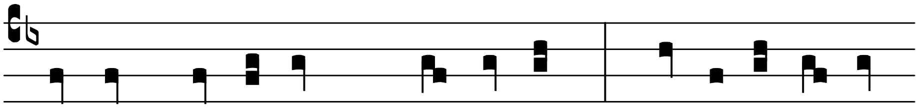

R E-gem ventú-rum * Dó-mi-num. †Ve-ní-te a-do- 1149.

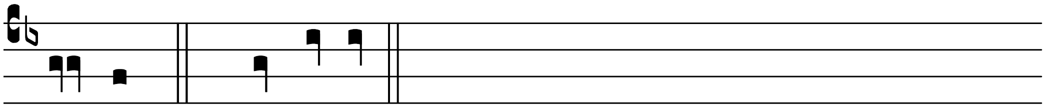

ré-mus. *Ps.* Ve-ní-te. 34*.

[Et dicetur abuno de secunda forma in stallo vertendo se ad altare loco nec habitu mutato : et sic in omnibus feriis.][2]

Hoc invitatorium dicitur quotidie in feriis usque ad vigiliam nativitatis Domini : nisi in iiij. et vj. feriis et sabbato iiij. temporum.

Hymnus. Verbum supérnum. 41.

Super nocturnum antiphona Dóminus defénsor. [159].

Ps. Dóminus illuminátio. (*xxvj.*) *et cetere antiphone et psalmi sicut in psalterio per ordinem notantur.* [159].

ℂ *Sciendum est quod omni die dominica per annum quando de dominica agitur [: scilicet omni die dominica per adventum : et a* Dómine ne in ira. *usque ad pascha : et a* Deus ómnium. *usque ad adventum Domini],* [3] *et in qualibet feria [predictis temporibus]*[4] *sive de feria agitur sive de festo iij. lectionum sine psalmo* Te Deum. *ad matutinas semper dicitur nocturnus excepto paschali tempore et excepta octava die sancti Andree apostoli : et exceptis singulis commemorationibus beate Marie : et festi loci per totum annum : [et] excepta die dominica infra natale Domini.*

℣. Ex Syon spécies decóris ejus.

℟. Deus noster maniféste véniet.

[Prostratus tenetur esse chorus dum dicitur oratio dominicalis, scilicet Pater noster. *ante lectio omni die per annum quando de feria agitur, nisi in paschali tempore quousque dicitur* Et ne nos. *et nisi quando expositio evangelium ad matutinas dicitur.]*[5]

[Lectiones de Esaie legantur per totum adventum in profestis diebus nisi in hiis in quibus dicitur expositio.][6]

Legenda ij. que si hac die non legatur : legatur quandocunque proximo dicatur de feria vel de dominica et sic deinceps per ordinem sine saltu.

Lectio prima. Esaie i. [: 16–20.] *[Legenda ij.]*

LAvámini, mundi estóte : auférte malum cogitatiónum vestrárum ab óculis meis. Quiéscite ágere pervérse : díscite benefácere. Quérite judícium, subveníte opprésso : judicáte pupíllo, defféndite víduam, et veníte et argúite me[7] dicit Dóminus. Si fúerint peccáta vestra ut cóccinum : quasi nix dealbabúntur. Et si fúerint rubra quasi vermículus : velut lana alba erunt. Si voluéritis et audiéritis me : bona terre comedétis. Quod si noluéritis, et me ad iracúndiam provocavéritis : gládius devorábit vos, quia os Dómini locútum est. Hec dicit [Dómini Deus, Convertímini ad me : et salvi éritis].

℟. Aspiciébam. *ij.* 50.

Lectio secunda. [Esaie i. : 21–26.*]*

QUómodo facta est méretrix cívitas fidélis plena judícii ? Justícia habitávit in ea : nunc autem homicíde. Argéntum tuum versum est in scóriam : vinum tuum mixtum est aqua. Príncipes tui infidéles : sócii furum. Omnes díligunt múnera : sequúntur retributiónes. Pupíllo non júdicant : et causa vídue non ingréditur ad eos. Propter hoc ait Dóminus Deus exercítuum : fortis Israel. Heu consolábor super hóstibus meis : et vindicábor de inimícis meis. Et *[9r.]* convértam manum meam ad te, et excóquam ad purum scóriam tuam : et áuferam omne stannum tuum. Et restítuam júdices tuos ut fuérunt prius : et consiliários tuos sicut antíquitus. Post hec vocáberis cívitas justície : urbs fidélis. Hec dicit.

℟. Missus est. *iij.* 51.

Lectio iij. [Esaie i. : 27–31.*]*

SIon in judício redimétur : et redúcent eam in justícia. Et cónteret scelerástos et peccatóres simul : et qui dereliquérunt Dóminum consuméntur. Confundéntur enim ab idólis quibus sacrificavérunt.

Et eru-bescétis super ortis quos elegerátis cum fuéritis velut[8] quercus defluéntibus fóliis : et velut ortus absque aqua. Et erit fortitúdo vestra ut fávilla stuppe : et opus vestrum quasi scintílla. Et succendétur utrúmque simul : et non erit qui extínguat. Hec dicit Dóminus.

Responsorium. Ave María. *iiij.* 55. *[cum* ℣. Glória Patri. XX. *et* ‡Quod enim.*]*

Si vero in secunda feria vel in tertia festum ix. lectionum [vel comemmoratio][9] *contigerit et forte in iij. feria vel quarta servitium sit agendum : semper Responsoria primi nocturni in primo loco cantentur. Deinde secundi et tertii [nocturni]*[10] *: nisi specialiter distinguantur. Quod etiam generaliter observetur per totum annum.*

Ante laudes.

℣. Emítte agnum Dómine. 65.

Et dicatur iste versus ante laudes quotidie usque ad vigiliam nativitatis quando de temporali agitur.

ℭ *In laudibus.*

AS:111; 1519-P:70v; 1531:9r; 1531-P:17r.

1. Ant. VI.

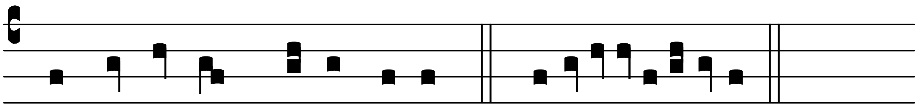

MI- se-ré-re * me- i De-us. *Ps.* Ipsum. (*l.*) 3374.

[et cetere antiphone cum suis psalmis][11] *ut in psalterio suo loco notantur.* [172].

Capitulum. Hieremie 23. [: 5.]

ECce dies véniunt dicit Dóminus, et suscitábo David germen justum : et regnábit rex et sápiens erit : et fáciet judícium et justíciam in terra. [℟.] [Deo grátias.][12]

Hymnus. Vox clara ecce íntonat. 68.

℣. Vox clamántis [in desérto.

℟. Paráte viam Dómini : rectas fácite sémitas Dei nostri].

AS:17; 1519:20r; 1531:9r.[13]

1414. Ant. I.v.

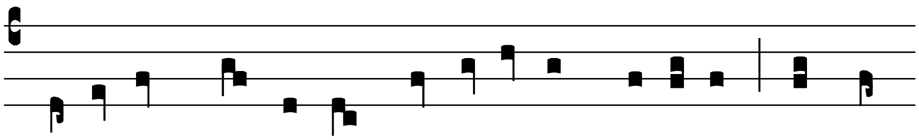

ANge-lus Dó-mi-ni * nunci- á-vit Ma-rí- e : et con-

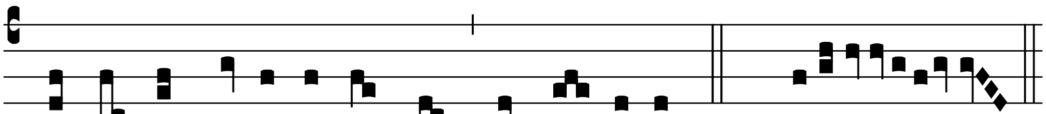

cé-pit de Spí-ri-tu Sancto al-le- lú-ya. *Ps.* Benedíctus. 34*.

[Terminatur antiphona cum neupmate.][14]

Finita antiphona post psalmum Benedíctus. *statim dicuntur preces cum prostratione hoc modo [alternatim].*[15]

AS: 7; 1531:9r; 1531-P:17v.[16]

9040.

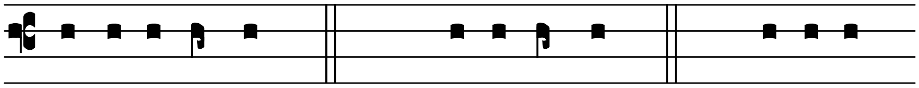

KY-ri- e-léyson. *iij.* Christe-léyson. *iij.* Ky-ri- e-

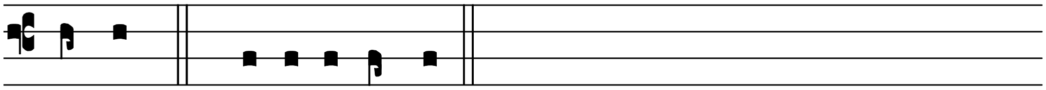

léyson. *ij.* Ky-ri- e-léyson.

Et dicantur sub eodem tono quo ad completorium. Similiter et cetera que sequuntur usque ad Dóminus vobíscum. *ante orationem hoc modo.*

Pater noster.[17] [Ave María.][18] [5] *[secreto usque ad]*

AS:7; 1531:9r; 1531-P:17v.

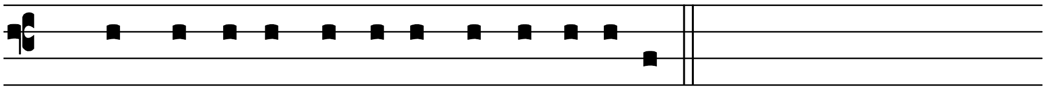

℣. Et ne nos indú-cas in tenta-ci- ónem.

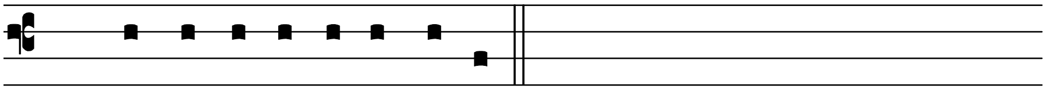

℟. Sed lí-be-ra nos a ma-lo.

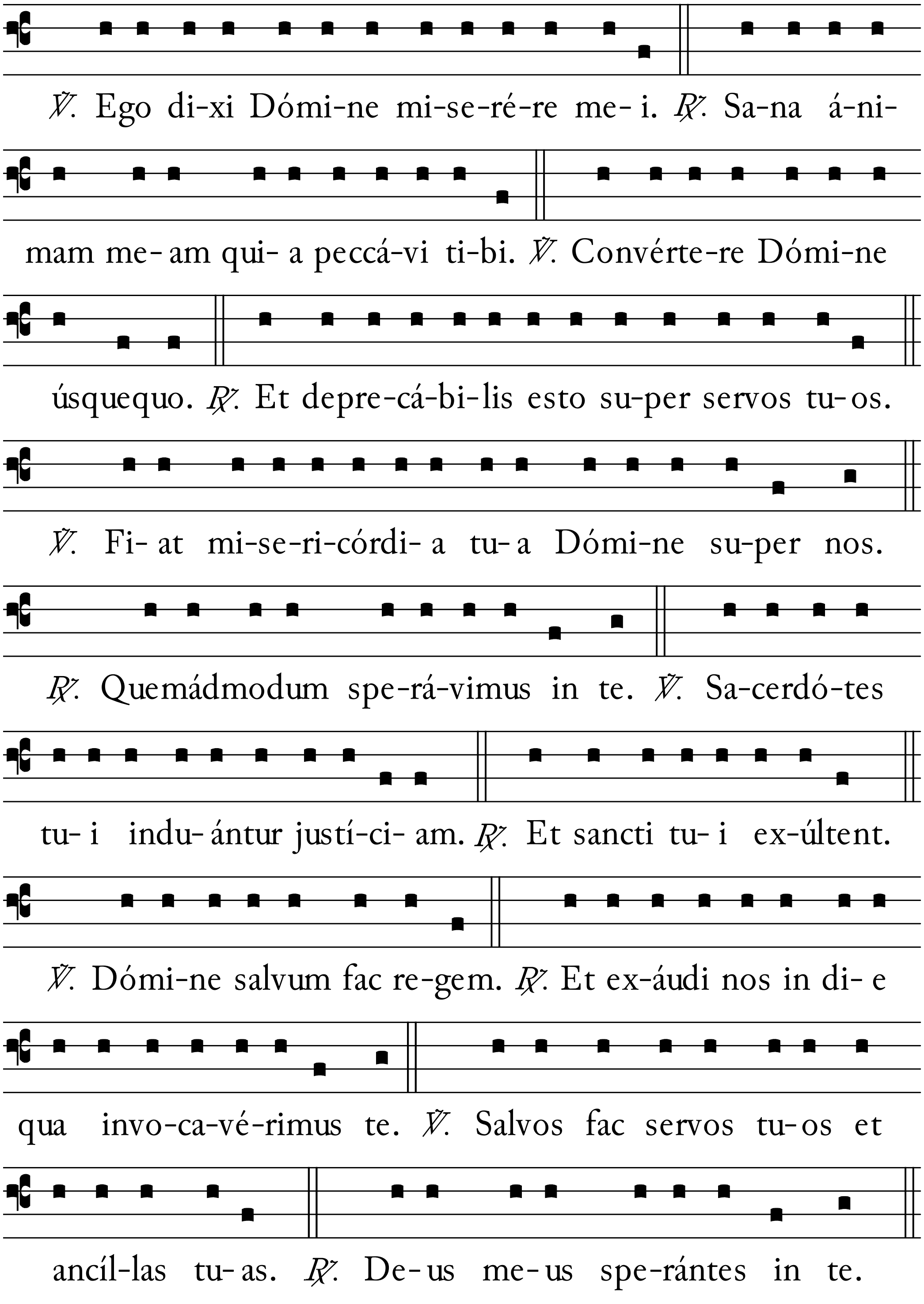
℣. Ego di-xi Dómi-ne mi-se-ré-re me- i. ℟. Sa-na á-ni-
mam me- am qui- a peccá-vi ti-bi. ℣. Convérte-re Dómi-ne
úsquequo. ℟. Et depre-cá-bi-lis esto su-per servos tu-os.
℣. Fi- at mi-se-ri-córdi- a tu- a Dómi-ne su-per nos.
℟. Quemádmodum spe-rá-vimus in te. ℣. Sa-cerdó-tes
tu- i indu- ántur justí-ci- am. ℟. Et sancti tu- i ex-últent.
℣. Dómi-ne salvum fac re-gem. ℟. Et ex-áudi nos in di- e
qua invo-ca-vé-rimus te. ℣. Salvos fac servos tu-os et
ancíl-las tu- as. ℟. De- us me- us spe-rántes in te.

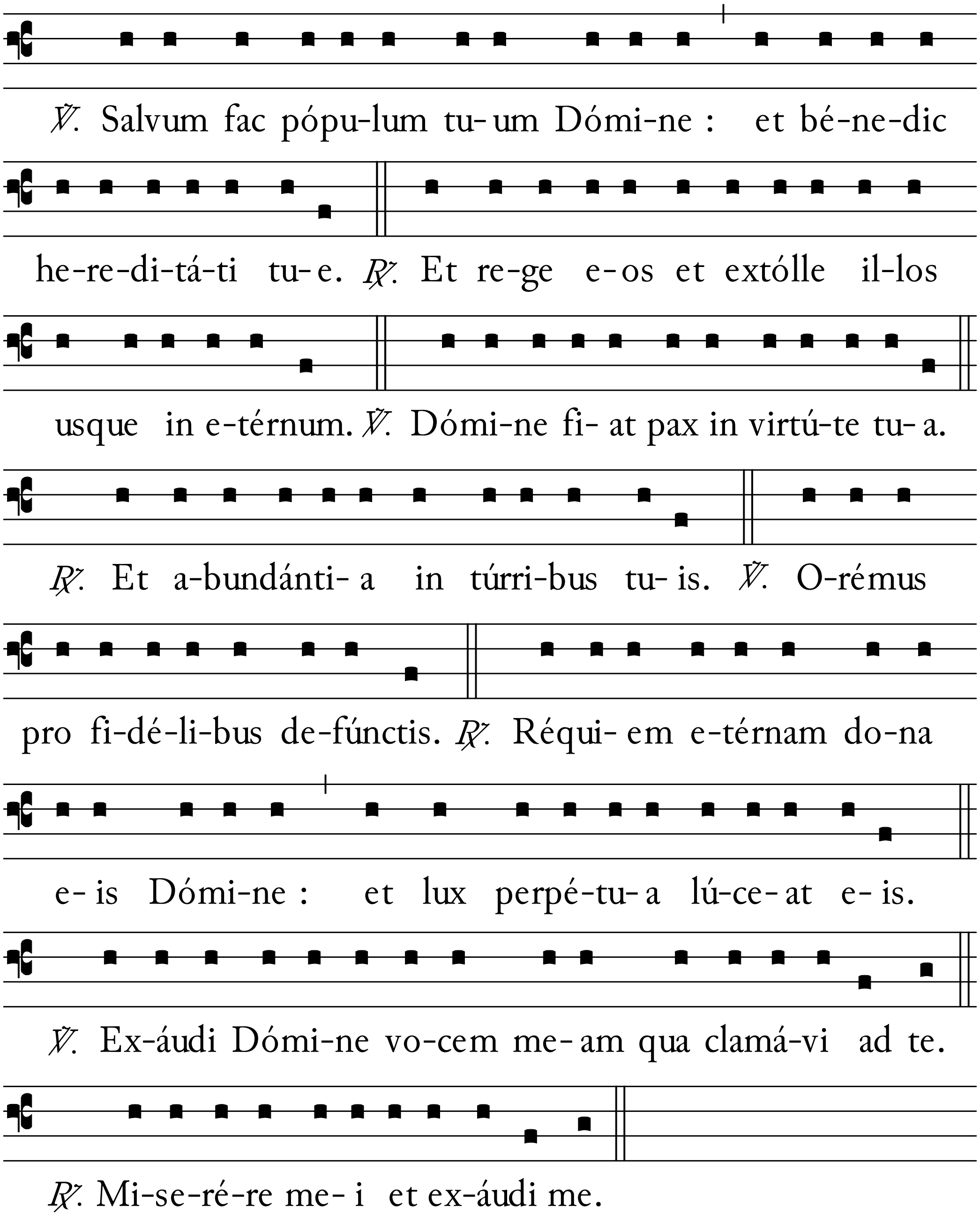

Ps. Miserére mei Deus. (*l.*) [172]. *Totus psalmus dicatur sine nota.*

Finito psalmo cum Glória Patri. *solus sacerdos se erigat et ad gradum chori accedat [scilicet] ad matutinas et ad vesperas tantum sic dicendo.*

AS:7; 1531:9r; 1531-P:17v.

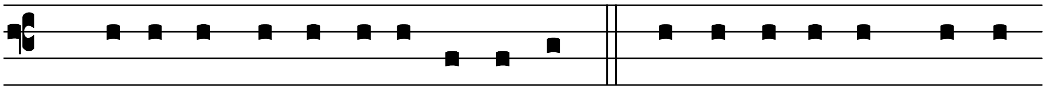

℣. Exúrge Dómi-ne ádju-va nos. ℟. Et lí-be-ra nos propter 8072.

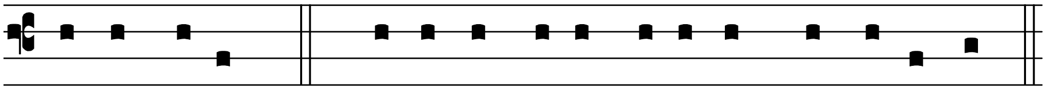

nomen tu-um. ℣. Dómi-ne De-us virtú-tum convérte nos.

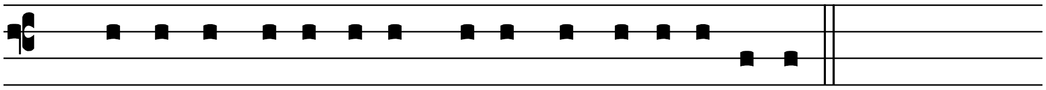

℟. Et osténde fá-ci-em tu-am et salvi é-rimus.

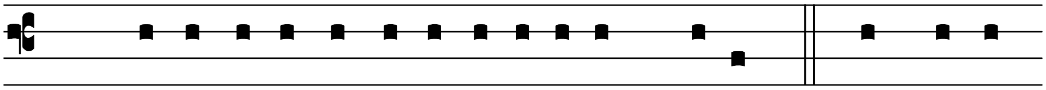

℣. Dómi-ne ex-áudi o-ra-ti-ónem me-am. ℟. Et clamor

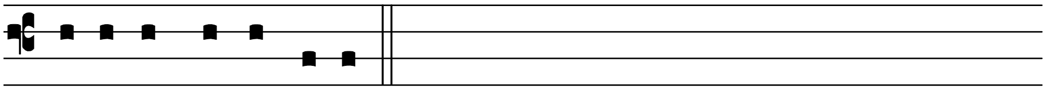

me-us ad te vé-ni-at.

AS:7; US-I:265; 1531-P:17v; 1531:9r.

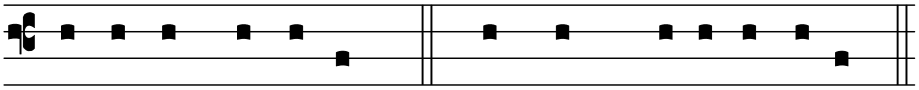

DOmi-nus vo-bíscum. ℟. Et cum spí-ri-tu tu-o.

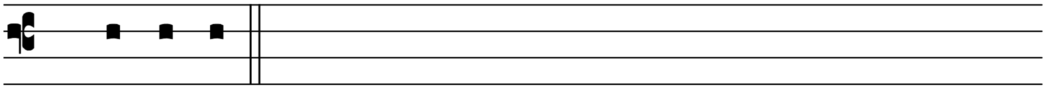

℣. O-rémus.

[19] *He preces predicte dicantur supradicto modo ad matutinas et ad iij. vj. et xi. et ad vesperas in omnibus feriis per adventum et a* Dómine ne in ira. *usque ad cenam Domini. Et a* Deus ómnium. *usque ad adventum Domini quando de feria agitur : nisi ad matutinas in iiij. et vj. feria et sabbato iiij. temporum adventus Domini nisi ad primum* O. *et sic deinceps ad vesperas ad omnem* O. *ita tamen quod ad omnes horas scilicet ad j. iij. vj. et ix. dicantur et finiantur per omnia sub eodem tono quo ad completorium supradictum est.*

Oratio. Excita quésumus.[20] 16.

Ad j. vero dicitur versus Exúrge Dómine ádjuva. *et ceteri versus sequentes ut supra ad completorium usque ad orationem* Excita quésumus. *Sacerdote [vero]*[21] *sic dicente* Qui vivis et regnas. *tunc surgant omnes clerici a prostratione osculando formulas.*

Memoria de sancta Maria.

AS:14, 420; 1519:15r; 1531:9r; 1531-P:17v.[22]

5006. Ant. VIII.i.

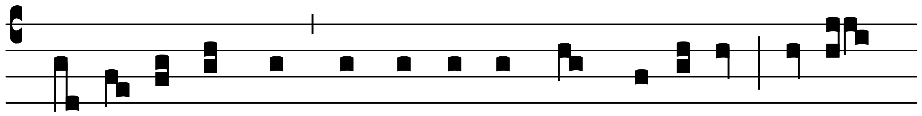

S-Pí- ri- tussanctus * in te descéndet Ma-rí- a : ne tí-

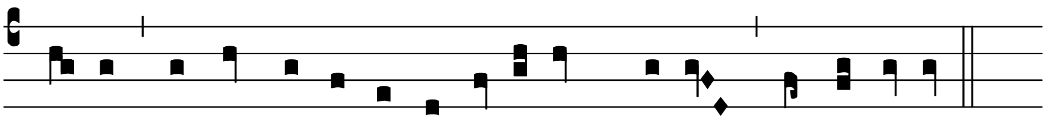

me- as ha-bens in ú-te-ro Fí-li- um De- i al-le-lú-ya.

℣. Egrediétur virga. 21.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 21.

Memoria de omnibus sanctis.

AS:13; pl. d.; pl. e.; 1519:14r; 1531:2r, 9r; 1531-P:17v.

2509. Ant. V.i.

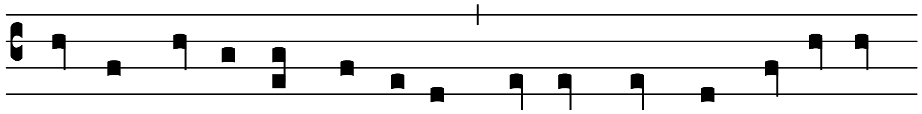

E-C-ce Dómi-nus vé-ni- et * et omnes Sancti e-jus

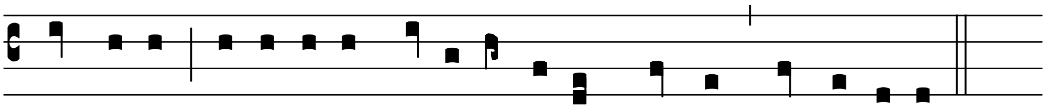

cum e-o : et e-rit in di- e il-la lux magna al-le-lú-ya.

℣. Ecce apparébit Dóminus super. 26.

Oratio. Consciéntias nostras. 26.

[ℂ Quotienscunque consuete memorie fiunt scilicet de omnibus sanctis et de sancta Maria potest fieri memoria de sancto loci que precedet memoriam de omnibus sanctis, et per ebdomadam fit plenum servicium de illo ubi convenienter fieri potest, eo modo quo de beata Maria, nisi quod plenum servicium beate Marie reservatur principaliter ad sabbatum cum vacaverit vel alibi suo loco dicetur.

In ferialibus diebus quando ad horas preces dicuntur chorus prostratus esse debet ex quo inchoatur Kyrieléyson. *usque* Per Dóminum nostrum. *post oracionem. Solus sacerdos de prostracione se erigit cum dicitur* Exúrge Dómine. *osculando formam.*

Ad matutinas chorus debet esse prostratus dum Pater noster. *dicitur ante lectiones quousque dixerit* Et ne nos. *In laudibus sicut ad vesperas. Ad quamlibet missam que de feria dicitur nisi in paschali tempore post* Sanctus. *usque* Per ómina. *ante* Agnus Dei. *Preterea in quadragesima in incepcione cujuslibet hore fit genufleccio. Prostratus debet eciam esse chosur in omni feria quando de feria agitur extra paschale tempus. In vigilia mortuorum ad* Placébo. *ex quo dicitur* Kyrieléyson. *donec ultima oracio dicatur : ad* Dírige. *dum oracio dominica dicitur ante lecciones quousque dixerit* Et ne nos. *post* Benedíctus. *eodem modo quo post* Magníficat. *ad* Palcébo.*]*[23]

Ad j.

[Hymnus. Jam lucis orto. [63].*]*

AS:17; 1519:20v; 1531:9r.

Ant. VIII.i. 5324.

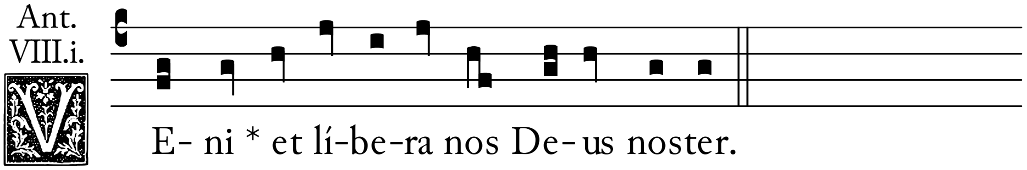

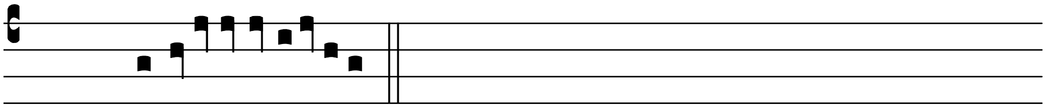

Ps. Deus in nómine. (*liij.*) [97].

Ps. Beati immaculáti. (*cxviij. j.*) [98].

Ps. Retríbue. (*cxviij. ij.*) [99].

Ant. Glória tibi Trínitas. [102].

Ps. Quicúnque. [102].

[In hac feria et in singulis feriis per annum quando de feria agitur ahtiphona super Quecúnque vult. *dicitur de uno de secunda forma.]*[24]

Cetera omnia que ad j.[25] *pertinent ut dominica precedente supra dictum est, sunt exequenda : cum psalmo* Miserére. *et* ℣. *sequentibus ut supra dictum est.* [107].

Ad iij.

[Hymnus. Nunc sancte nobis. [130].*]*

AS:pl.e.; 1519:20v; 1531:9r; 1531-P:12r.

5229. Ant. IV.v.

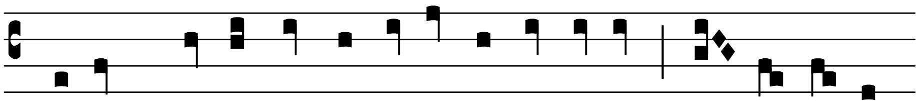

TUam Dómine * excíta poténtiam : et veni ad

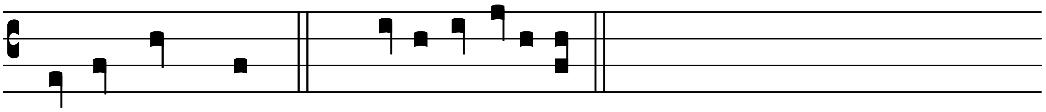

salvándum nos. *Ps.* Legem pone. (*cxviij. iij.*) [131].

Capitulum. Hebreorum 10. [: 37.]

QUi ventúrus est véniet et non tardábit : jam non erit timor in fínibus nostris quóniam ipse est salvátor noster.

[℣. Timébunt gentes.][26] 82.

[ℭ Sciendum est quod per totum annum quotidiens Responsoria dicuntur ad j. iij. vj. et ad ix. semper ex parte chori cantentur, et eodem modo fiat ad vesperas et ad completorium quandocunque Responsoria ab uno solo debent dici.][27]

℟. et ℣. ad omnes horas dicuntur sicut in dominica precedenti [nisi quod in dominica dicuntur in secunda forma et in feriis in prima forma].[28] 81. *[Preces ut supra ad matutinas.]*[29] *Oratio ut supra in Dominica.* 16.

[Cotidie per adventum dicatur sexta ante missam nisi in dominicis et in festivis diebus.][30]

Ad vj.

[Hymnus. Rector potens. [140].*]*

AS:pl.e.; 1519:20v; 1531:9r; 1531-P:13r.

Ant. I.i.

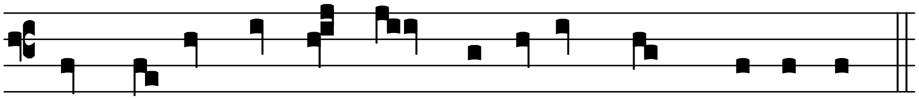

IN tu- o advén-tu * é-ru- e nos Dómi-ne. 3302. *[9v.]*

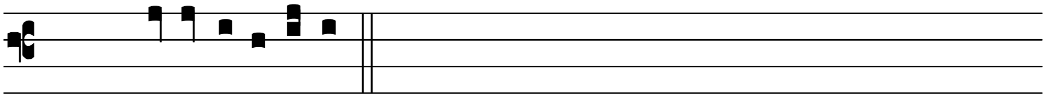

Ps. Defécit. (*cxviij. vi.*) [141].

Capitulum. Esaie. 14.

PRope est ut véniat tempus ejus et dies ejus non elongabúntur : miserébitur Dóminus Jacob et Israel salvábitur.

[℟. Osténde nobis Dómine. 83.

℣. Memento nostri. 83.

¶ *Sexta hora dicitur ante missam : nisi in dominicis diebus et in festiviis.*] [31]

Ad nonam.

[Hymnus. Rerum Deus. [149].*]*

AS:pl.e.; 1519:20v; 1531:9v; 1531-P:13v.

Ant. IV.v.

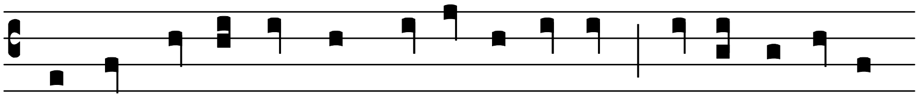

VE-ni Dómi-ne * et no-li tardá-re : re-lá-xa fa-ci- 5320.

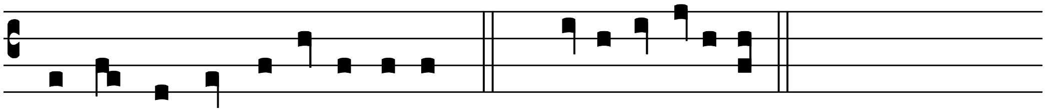

nó-ra ple-bis tu- e Isra- el. *Ps.* Mirabília. (*cxviij. ix.*) [150].

Capitulum. Esaie 2. [: 3.]

VEníte ascendámus ad montem Dómini, et ad domum Dei Jacob : et docébit nos vias suas, et ambu-lábimus in sémitis ejus : quia de Syon exhíbit lex, et verbum Dómini de Hierúsalem.

[℟. Super te Hierúsalem. 84.

℣. Dómine Deus virtutum.][32] 84.

Iste hore dicantur supradicto modo quotidie usque ad vigiliam nativitatis Domini : quando de feria agitur : cum orationibus dominicalibus.[33] 16.

ℂ *Ad vesperas.*

Ant. Inclinávit. [317].

Ps. Diléxi quóniam. [317].

Et alie antiphone ut in psalterio notantur.

Capitulum. Hierem. 23. [: 6.]

IN diébus illis salvábitur Juda, et Israel habitábit confidénter, et hoc est nomen quod vocábunt eum : Dóminus justus noster. [℟. Deo grátias.]

Hoc capitulum dicitur quotidie ad vesperas per adventum nisi in sabbatis et in dominicis et festis et commemorationibus.

℟. Tu exúrgens Dómine. 87.

[Hoc responsorium ab uno dicitur ad gradum choir eo modo quo dicuntur responsoria super horas.][34]

Hymnus. Cónditor alme. 13.

℣. Roráte celi désuper. 14.

AS:18, pl.e.; 1519:21r; 1531:9v.

Ant.
3481. VII.i.

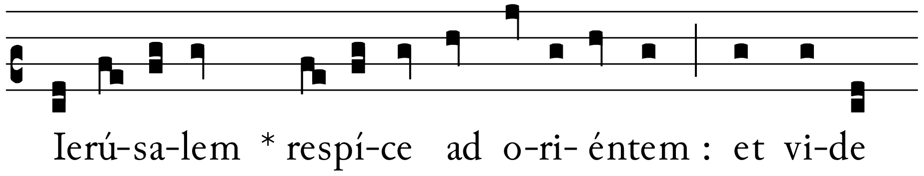

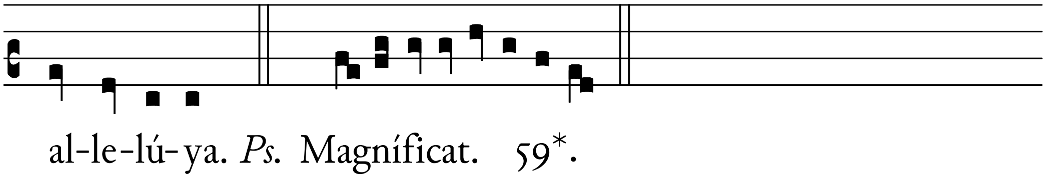

Preces et orationes ut supra ad matutinas. 100.

Memoria beate Marie.

AS:16; 1519:15r; 1531:9v.

Ant.
VIII.i.

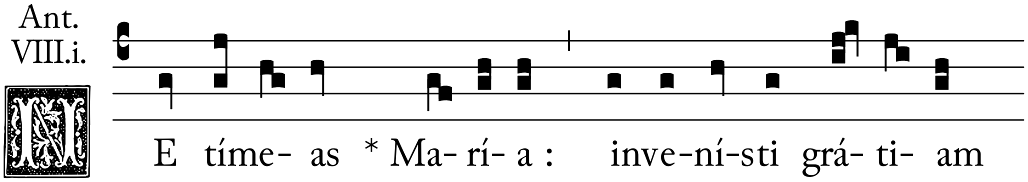

3863.

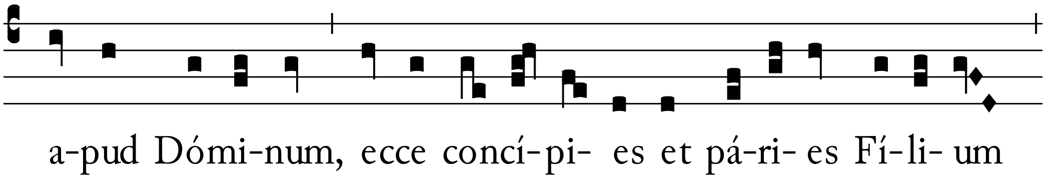

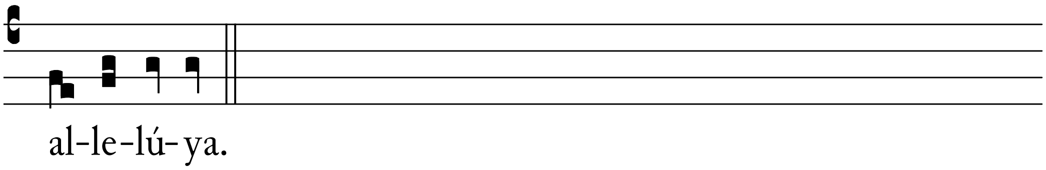

℣. Egrediétur virga. 21.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 21.

Memoria omnium sanctorum.

Ant. Ecce Dóminus véniet. 26.

℣. Ecce apparébit Dóminus. 26.

Oratio. Consciéntias nostras. 26.

Hic ordo memoriarum scilicet de sancta Maria et de omnibus sanctis observetur quotidie ad vesperas et ad matutinas [in profestis diebus][35] *usque ad vigiliam natalis Domini quando de feria agitur, et etiam in octavis sancti Andree : nisi quando antiphona* Ave María. *dicitur ad primam* O. *[ubicunque incipiatur]*[36] *et tunc nulla fit memoria de omnibus sanctis.*

℄ *Supradictus ordo capitulorum, hymnorum, ℟. et ℣. ad vesperas et ad matutinas et ad alias horas hujus ferie servetur quotidie usque ad vigiliam natalis Domini quando de feria agitur [nisi in jejunio quatuor temporum : tunc enim dicitur oracio de jejunio].*[37]

℄ *Feria iij.*

[Ad matutinas.]

[Invit. Regem ventúrum. 97.
Ps. Veníte. 34*.
Hymnus. Verbum supérnum. 41.*]*
Super nocturnum ant. Ut non delínquam. [199].
Ps. Dixi custódiam. (*xxxviij.*) [199]. *ut in psalterio notantur.*
℣. Egrediétur virga de radíce [Jesse.
℟. Et flos de radíce ejus ascéndet.]

Lectio prima. [Legenda iij. Esaie 2. : 1–4.]

VErbum Dómini quod vidit Esáyas fílius Amos : super Judam et Hierúsalem. Et erit in novíssimus diébus preparátus mons domus Dómini in vértice móntium : et elevábitur super illos. Et fluent ad eum omnes gentes : et ibunt[38] pópuli multi et dicent : Veníte ascendámus ad montem Dómini et ad domum Dei Jacob : et docébit nos vias suas et ambulábimus in sémitis ejus, quia de Syon exhíbit lex, et verbum Dómini de Hierúsalem. Et judicábit gentes : et árguet pópulos multos. Et conflábunt gládios suos in vómeres : et lánceas suas in falces. Non levábit gens contra gentem gládium : nec exercebúntur ultra ad prélium. Hec dicit Dóminus.

Responsorium. Súscipe verbum virgo. *v.* 56.

Lectio secunda. [Esaie 2. : 5–9.]

DOmus Jacob veníte et ambulémus in lúmine Dómine Dei nostri. Projecísti enim pópulum tuum do-mum Jacob quia repléti sunt ut olim, et áugures habuérunt ut Philístiim : et púeris aliénis adhéserunt. Repléta est terra argénto et auro : et non est finis thesaurórum

ejus. Et repléta est terra ejus equis : et innumerábiles quadríge ejus et repléta est terra ejus idólis. Opus mánuum suárum adora-vérunt : quod fecérunt dígiti eórum. Et incurvávit se homo, et humiliátus est vir. Ne ergo dimíttas eis. Hec dicit.

℟. Salvatórem expectámus. *vj.* 58.

Lectio iij. [Esaie 2. : 10–16.*]*

INgrédere in petram et abscóndere in fossa humo a fácie timóris Dómini : et a glória majestátis ejus. Oculi sublímis hóminis humiliáti sunt : et incurvábitur altitúdo virórum. Exaltábitur autem Dóminus solus in die illa quia dies Dómini exercítuum super omnem supérbum et excélsum : et super omnem arrogántem, et humiliábitur : et super omnes cedros Líbani sublímes et eréctas, et super omnes quercus Basam, et super omnes montes excélsos, et super omnes colles elevátos : et super omnem turrim excélsam, et super omnem murum munítum, et super omnes naves Tharsis : et super omne quod visu pulchrum est. Hec dicit Dóminus.

℟. Audíte verbum Dómine gentes. *vij.* 61.

ℂ *In laudibus.*

Ant. Secúndum magnam misericórdiam tuam. [211].

Ps. Miserére. (*l.*) *et cetere antiphone cum suis psalmis ut in psalterio notantur.* [172].

Capitulum. Ecce dies véniunt. 99.

Hymnus. Vox clara ecce íntonat. 68.

℣. Vox clamántis in desérto. 69.

AS:18; 1519:21r; 1531:9v.

Ant. I.iv.

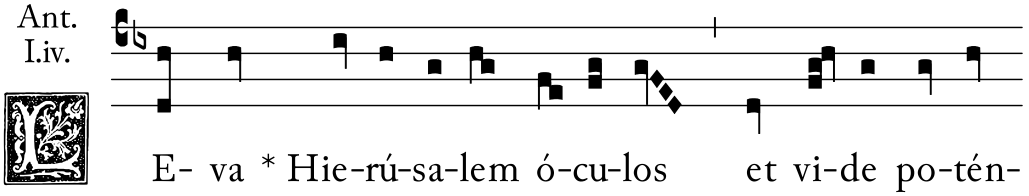

3606.

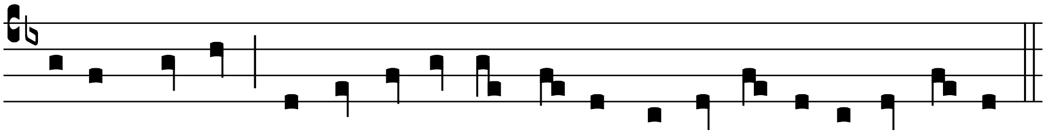

ci- am re-gis : ecce Salvá-tor ve-nit sólve-re te a víncu- lo.

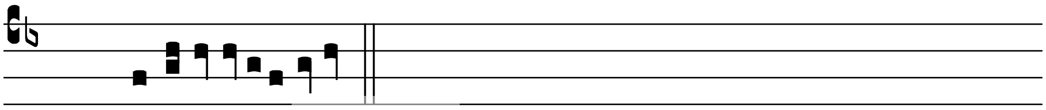

Ps. Benedíctus. 46*.

[*Oratio.* Excita quésumus. 16.]

ℂ *Ad vesperas.*

Ant. In domum Dómini. [323]. *Ps.* Letátus sum. *et cetere antiphone cum suis psalmis sicut in psalterio notantur.*

Capitulum. In diébus illis. 108.

℟. Tu exúrgens Dómine. 87.

Hymnus. Cónditor alme. 13.

℣. Roráte celi désuper. 14.

AS:18; 1519:21v; 1531:9v.[39]

4429. Ant. IV.iv.

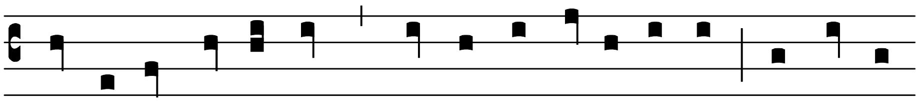

QUéri-te Dómi-num * dum inve-ní-ri po-test : invo-cá-

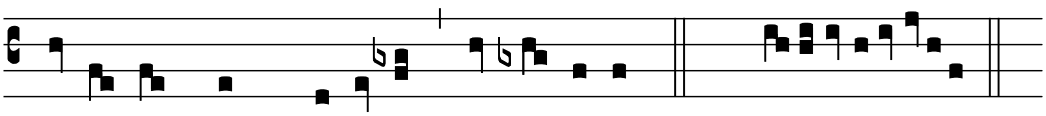

te e- um dum prope est al-le- lú-ya. *Ps.* Magníficat. 53*.

Oratio ut supra. 16.

ℂ *Feria iiij.*

[Ad matutinas.]

[Invit. Regem ventúrum. 97.
Ps. Veníte. 34*.
Hymnus. Verbum supérnum. 41.*]*
[Super nocturnorum][40] *ant.* Avértet Dóminus. [229]. *[10r.]*
Ps. Dixit insípiens. (*lij.*) *et cetere antiphone ut in psalterio notantur.* [229].
℣. Egrediétur Dóminus de loco sancto suo. 97.

Lectio prima. Esaie 2. [: 17–22.] *Legenda* 4.

ET incurvábitur sublímitas hóminum : et humiliábitur altitúdo virórum. Et elevábitur Dóminus solus in die illa : et idóla pénitus conteréntur. Et introíbunt in spelúncas petrárum et in vorágines terre a fácie formídinis Dómini, et glória majestátis ejus : cum surréxerit percútere terram. In die illa proíciet homo idóla argénti sui, et simulácra auri sui que fécerat sibi : ut adoráret talpas et vespertiliónes. Et ingrediétur petrárum fissuras. Et in cavérnas saxórum, a fácie formídinis Dómini et a glória majestátis ejus : cum surréxerit percútere terram. Quiéscite ergo ab hómine cujus spíritus in náribus ejus [est] : quia excélsus reputátus est ipse. Hec [dicit Dóminus].

℟. Ecce virgo. *ut supra viij.* 63.

Lectio ij. Esaie 3. [: 1–5.]

ECce enim dominátor Dóminus exercítuum áuferet ab Hierúsalem : et a Juda válidum et fortem omne robur panis, et omne robur aque : fortem et virum bellatórem júdicem et prophétam et ariólum et senem, príncipem super quinquagínta, et honorábilem vultu et consiliárium, et sapiéntem de architéctis, et prudéntem elóquii mística. Et dabo púeros príncipes eórum : et effemináti dominabúntur eis. Et córruet pópulus vir ad virum : [et] [41] unusquísque ad próximum suum. Tumultuábitur puer contra senem : et ignóbilis contra nóbilem. Hec dicit Dóminus.

AS: pl.c.; 1519:13v; 1531:10r.[42]

7305. 2. Resp. V.

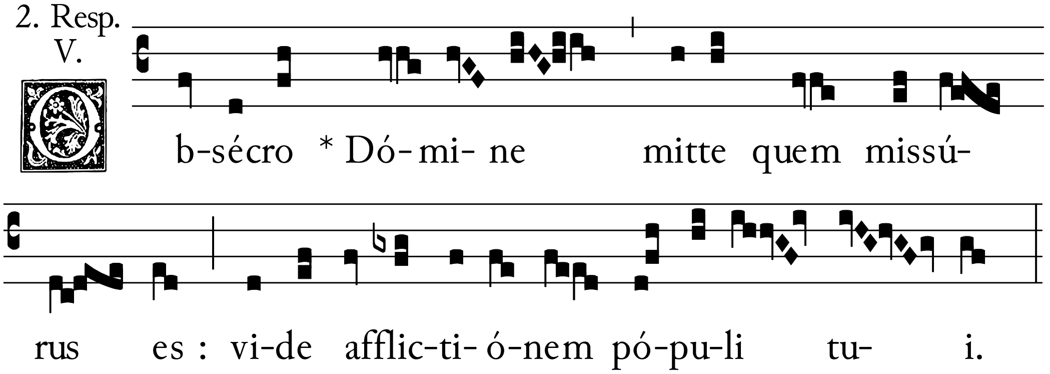

7035a.

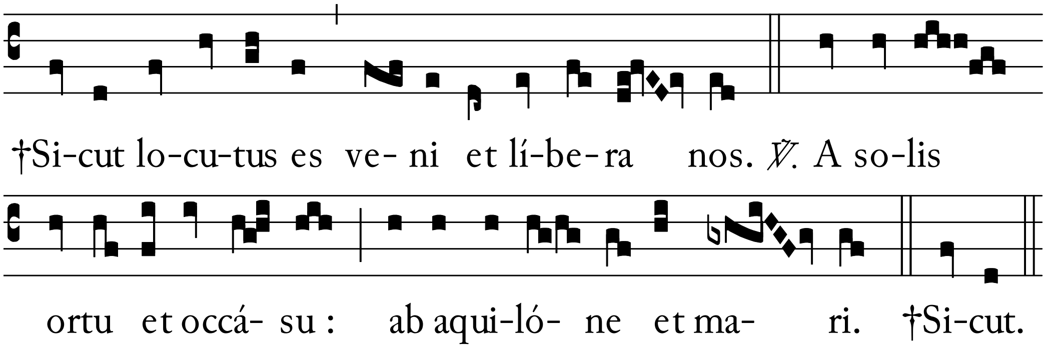

Lectio iij. [Esaie 3. 6–12.*]*

APprehéndet enim vir fratrem suum, doméstícum patris sui : et dicet Vestiméntum tibi est princeps esto noster : ruína autem hec sub manu tua. Et respondébit in die illa : dicens. Non sum médicus, et in domo mea non est panis neque vestiméntum : nolíte constitúere me príncipem pópuli. Ruit enim Hierúsalem et Juda concídit : quia lingua eórum et adinventiónes eórum contra Dóminum, ut provocárent óculos majestátis ejus. Agnítio vultus eórum respondébit eis : et peccátum suum quasi Sódoma predicavérunt, nec abscondérunt. Ve ánime eórum : quóniam réddita sunt eis mala. Dícite justo quóniam bene : quóniam fructum adinventiónum suárum cómedet. Ve ímpio in malum : retribútio enim mánuum ejus fiet ei. Pópulum meum exactóres sui spoliavérunt : et muliéres domináte sunt eis. Hec [dicit Dóminus].

AS:pl.c.; 1519:13v; 1531:10r.[43]

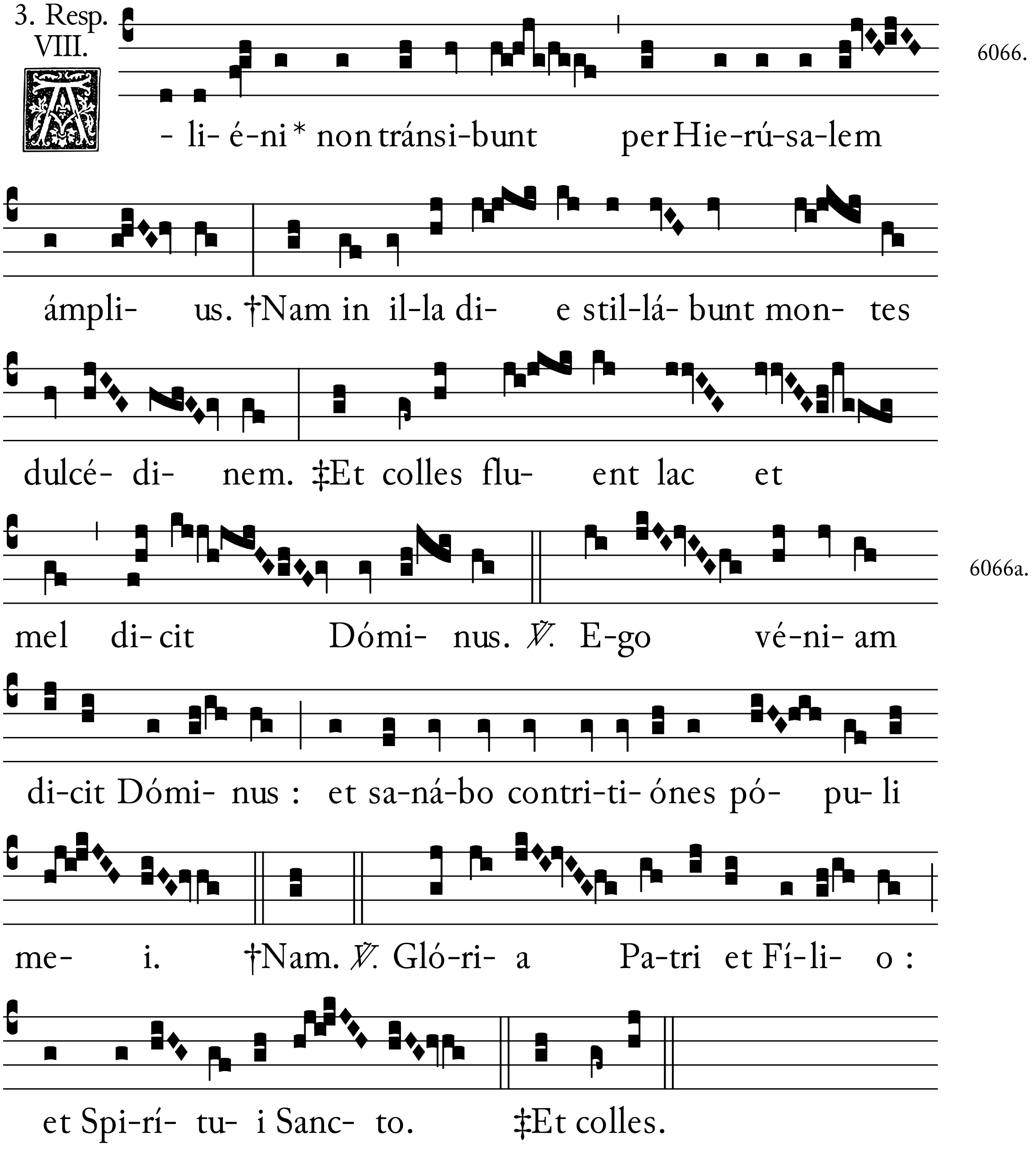

℄ Et si aliquod festum sanctorum[44] in aliqua predictarum feriarum contigerit unde fieri debeat servitium, seu aliqua commemoratio[45] facta fuerit in eisdem : deinceps non servetur ordo feriarum in lectionibus legendis et in ℣. et ℟. cantandis in feriis subsequentibus, sed servetur ordo ℣. et ℟. et lectionum ita tamen quod ℟. ferialia non

omittantur et semper si tot ferie vacaverint per ebdomadam quod ℟. de iij. noct. historie dominicalis per ebdomadam cantentur : tunc ibi dicantur ℟. ferialia. [Hoc eciam generale sit per totum annum.][46] *Si vero iij. ferie per unam ebdomadam non vacaverit tunc in secundo nocturno quando de feria agitur vel in primo nocturno cum ibi nisi una sola feria per ebdomadam ad hoc vacaverint dicantur ℟. ferialia. Quod per totum annum observetur : quando ℟. de hystoria dominicali per ebdomadam cantantur tantum : tamen per estatem non dicitur nisi unum solum ℟. feriale per ebdomadam quando historia duratura fuerit. Si vero duratura non fuerit : omnia ℟. ferialia si necesse fuerit in una feria ad matutinas dicantur.*

Et notandum est quod ℟. ferialia non dicuntur : donec omnia ℟. hystorie domnicalis dicantur : quod per totum annum observetur.

[Ad matutinas tamen nunquam dicuntur iij. Responsoria ferialia simul : nec dicuntur Responsoria ferialia priusquam tota historia cantetur. Cum vero nulla feria vacaverit : tunc omnino pretermittantur. Unde vero historia duratura non fuerit et nulla feria infra hoc tempus vacaverit nisi una sola feria tunc ibi dicuntur ℟. ferialia ut in hiis historiis. In princípio. Adapériat. Vidi Dóminum. *Et si fuerit iij. ℟. ferialia in una feria cantando unum pretermittatur.]*[47]

In laudibus.

Ant. Amplius lava me. [232].

Ps. Miserére. (*l.*) *et cetere antiphone ut in psalterio notantur.* [172].

Capitulum. Ecce dies. 99.

Hymnus. Vox clara. 68.

℣. Vox clamántis. 69.

AS:19; 1519:21v; 1531:10r.[48]

2119. Ant. II.i.

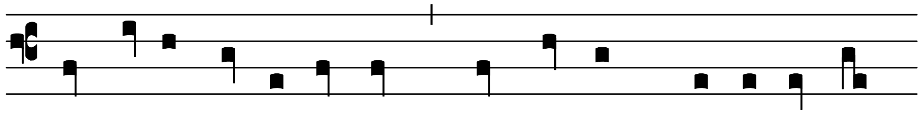

DE Sy-on ex-í-bit lex : * et verbum Dómi-ni de

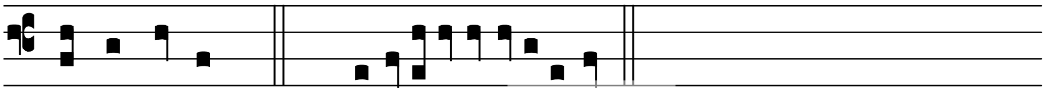

Hie-rú-sa-lem. *Ps.* Benedíctus. 47*.

[*Oratio.* Excita quésumus. 16.]

Ad vesperas.

Ant. Beátus vir. [329].

Ps. Nisi Dóminus edificáverit. (*cxxvj.*) *ut in psalterio notantur.* [329].

Capitulum. In diébus illis. 108.

℟. Tu exúrgens. 87.

Hymnus. Cónditor. 13.

℣. Roráte celi désuper. 14.

AS:19; 1519:22r; 1531:10r.[49]

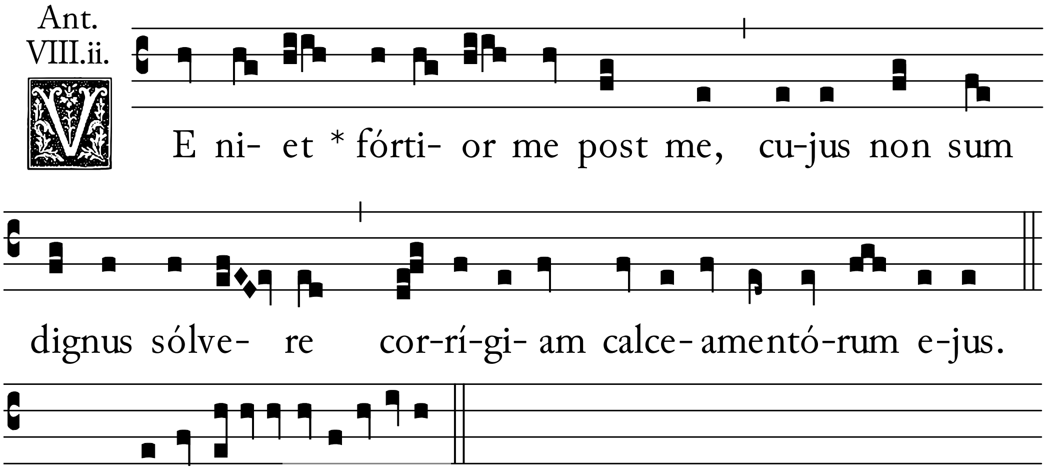

5339.

Ps. Magníficat. 61*.

[Oratio. Excita quésumus. 16.*]*

ℭ *Feria v.*

[Ad matutinas.]

[Invit. Regem ventúrum. 97.

Ps. Veníte. 34*.

Hymnus. Verbum supérnum. 41.*]*

Super nocturnum antiphona. Dómine Deus. [239].

Ps. Salvum me fac. *ij.* (*lxviij.*) [239]. *et cetere antiphone ut in psalterio notantur.*

Versus et Responsoria que in ij. feria per ordinem dicuntur, ut supra dictum est. 97.

Lectio j. Esaie 3. [: 12–17.] *Legenda v.*

POpule meus qui beátum te dicunt ipsi te decípiunt : et viam gréssuum tuórum díssipant. Stat ad judicándum Dóminus : et stat ad judicándos pópulos. Dóminus ad judícium véniet cum sénibus pópuli sui : et princípibus ejus. *[10v.]* Vos enim depásti estis víneam meam : et rapína páuperis in domo vestra. Quare attéritis pópulum meum et fácies páuperum commólitis, et confúnditis dicit Dóminus Deus exercítuum ? Et dixit Dóminus, Pro eo quod eleváte sunt fílie Syon, et ambulavérunt exténto collo : et nútibus oculórum ibant, et plaudébant et ambulábant et pédibus suis compósito gradu incedébant : decalvábit Dóminus vérticem filiárum Syon : et crinem eárum nudábit. Hec dicit Dóminus.

Lectio secunda. *[Esaie* 3. : 18–26.*]*

IN die illa áuferet Dóminus ornaméntum calceamentórum : et lúnulas, et torques, et monília, et armíllas, et mitras, et discriminália, et perischélides, et murénulas, et olfactoriólа, et ínaures, et ánnulos, et gemmas in fronte pendéntes, et mutatória, et palióla, et lintheámina, et acus, et spécula, et sindónes, et vittas, et terístra. Et erit pro suávi odóre fetor : et pro zona funículus : et pro crispánti crine calvítium, et pro fáscia pectoráli cilícium. Pulchérrimi quo-que viri tui gládio cadent : et fortes tui in prélio. Et merébunt atque lugébunt porte ejus : et desoláta in terra sedébit. Hec dicit.

Lectio iij. *[Esaie* 4. : 1–3.*]*

APprehéndent septem muliéres virum unum in illa die : dicéntes, Panem nostrum comedémus et vestiméntis nostris operiémur : tantúmmodo invocétur nomen tuum super nos, aufer oppróbrium nostrum. In die illa erit germen Dómini in magnificéntia et glória : et fructus terre sublímis, et exultátio his qui salváti fúerint de Israel. Et erit, Omnis qui relíctus fúerit in Syon, et resíduus in Hierúsalem : sanctus vocábitur omnis qui scriptus est in vita in Hierúsalem. Hec dicit [Dóminus].

In laudibus.

Ant. Tibi soli peccávi. [254].

Ps. Miserére. (*l.*) [172]. *et cetere antiphone ut in psalterio notantur.*

Capitulum Hymnus ℣. ut supra in ij. feria. 99.

AS:19; 1519:22r; 1531:10v.[50]

Ant. IV.v.

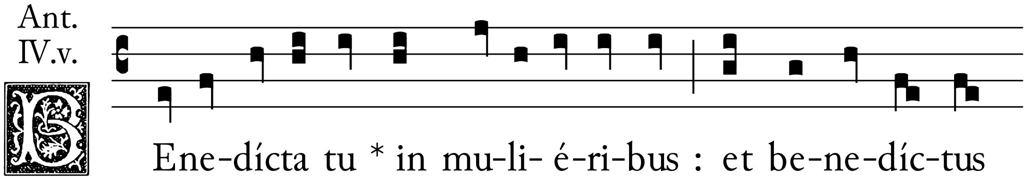

BEne-dícta tu * in mu-li- é-ri-bus : et be-ne-díc-tus 1709.

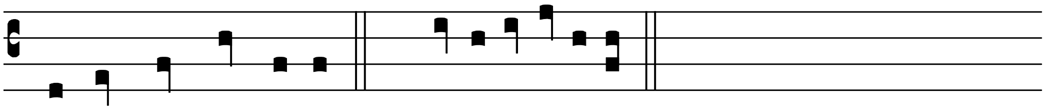

fructus ventris tu- i. *Ps.* Benedíctus. 52*.

[Oratio. Excita quésumus. 16.*]*

Ad vesperas.

Ant. Et omnis. [335].

Ps. Meménto. (*cxxxj.*) *et alie antiphone ut in psalterio notantur.* [335].

Capitulum, ℟. Hymnus, et ℣. ut supra in secunda feria. 108.

AS:19; 1519:22r; 1531:10v.[51]

Ant. IV.v.

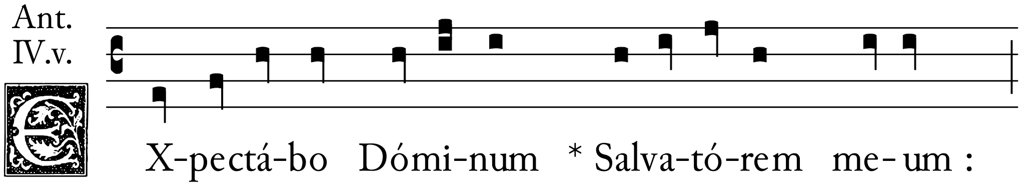

EX-pectá-bo Dómi-num * Salva-tó-rem me-um : 2805.

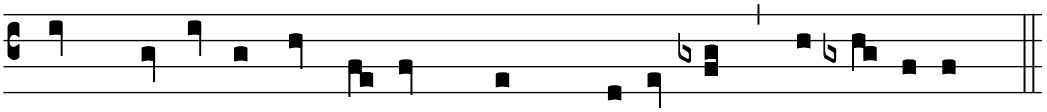

et presto-lá-bor e- um dum prope est al-le-lú-ya.

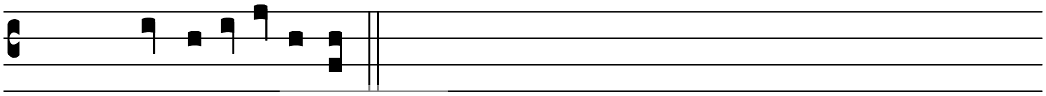

Ps. Magníficat. 53*.

[Oratio. Excita quésumus. 16.*]*

Feria vi.

[Ad matutinas.]

[Invit. Regem ventúrum. 97.
Ps. Veníte. 34*.
Hymnus. Verbum supérnum. 41.*]*
Super nocturnum ant. Exultáte Deo. [262].
Ps. Ipsum. (*lxxx.*) *et cetere antiphone ut in psalterio notantur.* [262].
℣. et ℟.[52] *per ordinem dicantur ut supra dictum est.* 97.

Lectio j. Esaie 4. [: 4–6.] *Legenda vj.*[53]

SI ablúerit Dóminus sordem filiárum Syon et sánguinem Hierúsalem láverit de médio ejus : in spíritu judícii et spíritu ardóris.[54] Et creábit Dóminus super omnem locum montis Syon, et ubi invocátus est nubem per diem : et fumum et splendórem ignis flammántis in nocte. Super omnem enim glóriam protéctio, et tabernáculum erit in umbráculum diéi ab estu, et in securitátem et absconsiónem a túrbine et a plúvia. Hec dicit Dóminus.

Lectio secunda. [Esaie 5. : 1–6.*]*

CAntábo dilécto meo cánticum patruélis mei : vínee sue. Vínea facta est dilécto meo in cornu fílio ólei. Et sepívit eam et lápides elégit ex illa et plantávit víneam eléctam, et edificávit turrim in médio ejus : et tórcular extrúxit in ea. Et expectávit ut fáceret uvas : et fecit labrúscas. Nunc ergo habitatóres Hierúsalem et viri Juda : judicáte inter me et víneam meam. Quid est quod ultra débui fácere vínee mee, et non feci ei ? An quod expectávi ut fáceret uvas, et fecit labrúscas ? Et nunc osténdam vobis : quid ego fáciam vínee mee. Auferam sepem ejus : et erit in direptiónem.

Díruam macériam ejus : et erit in conculcatiónem. Et ponam eam desértam : et non putábitur neque fodiétur. Et ascéndent super eam vepres et spine : et núbibus mandábo ne pluant super eam imbrem. Hec dicit.

Lectio iij. [Esaie 5. : 7–10.*]*

VInea enim Dómini exercítuum, domus Israel est : et viri Juda germen ejus delectábile. Et expectávi ut fáceret judícium, et ecce iníquitas, et justíciam, et ecce clamor. Ve qui conjúngitis domum ad domum : et agrum agro copulátis : usque ad términum loci. Nunquid habitábitis soli vos in médio terre ? In áuribus meis sunt hec : dicit Dóminus exercítuum. Nisi domus multe desérte fúerint : grandes et pulchre absque habitatóre. Decem enim júgera vineárum fácient lagúnculam unam : et trigínta módii seméntis fácient módios tres. Hec dicit [Dóminus].

In laudibus.

Ant. Spíritu principáli. [276].

Ps. Miserére mei. [172]. *et alie antiphone ut in psalterio notantur.*

Capitulum, hymnus et ℣. ut supra. 99.

AS:20; 1519:22r; 1531:10v.[55]

Ant. I.i.

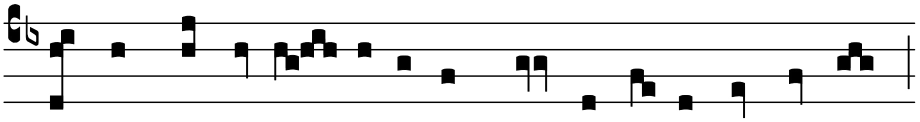

EC- ce * vé-ni- et De- us et Ho-mo de domo Da-vid : 2549.

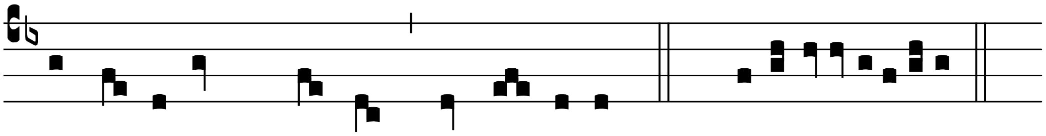

sé-de-re in thro-no al-le- lú-ya. *Ps.* Benedíctus. 46*.

[Oratio. Excita quésumus. 16.*]*

Ad vesperas.

Quando non fit plenum servitium de sancta Maria nec de aliquo sancto ut in vigiliis et quatuor temporibus et etiam per totam quadragesimam super psalmos antiphona. In *[11r.]* conspéctu. [343].

Ps. Confitébor. *iij. et cetere antiphone ut in psalterio notantur.* [343].

Capitulum. ℟. Hymnus et ℣. ut decet [ut supra feria ij.]. 108.

Ad vesperas que erunt de sancta Maria vel festo ix. lectionum fiat memoria de adventu cum hac antiphona.

AS:20, 21; 1519:23r; 1531:11r.[56]

Ant. IV.ix.

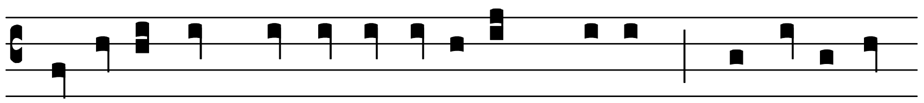 2743.

E X Egýpto * vo-cá-vi Fí-li- um me- um : vé-ni- et ut

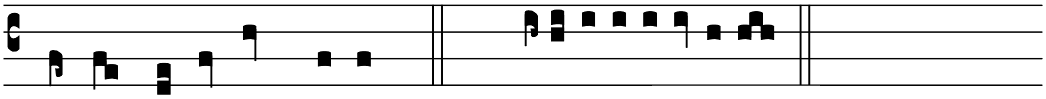

salvet pópu-lum su- um. *Ps.* Magníficat. 53*.

[℣. Roráte celi désuper.][57] XX.

Oratio [Excíta quésumus.][58] *ut supra.* 16.

ℭ *Sabbato.*

[Ad matutinas.]

Quando non fit plenum servitium de sancta Maria : nec de aliquo festo ix. lectionum, ut in vigiliis et in iiij. temporibus et etiam per totam xl. super nocturnum ant. Quia mirabília. [285].

Ps. Cantáte. *ij.* (*xcvij.*) [285]. *et alie antiphone ut in psalterio notantur.*

ℭ *In laudibus.*

Ant. Benígne fac. [299].

Ps. Miserére. [172]. *et cetere antiphone que sequuntur ut in psalterio.* [300].

Capitulum, Hymnus, ℣. ut decet. 99.

AS:20; 1519:23r; 1531:11r.[59]

4969. Ant. IV.viii.

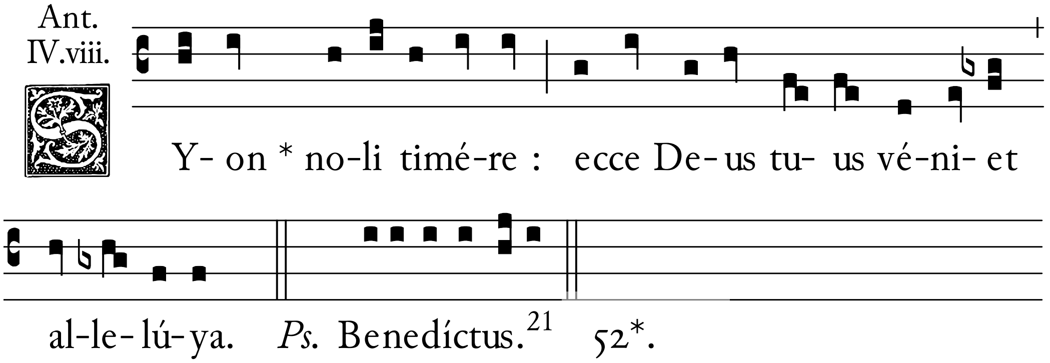

℣. Vox clamántis.

Oratio. Excita quésumus Dómine. 16.

Supradictus ordo antiphonarum et psalmorum in nocturno ad matutinas et ad vesperas servetur per totum annum in feriis sive de feria agitur sive de festo iij. lectionum sine psalmo Te Deum. *excepto paschali tempore et excepta octava die sancti Andree : et singulis commemorationibus beate Marie et sancti loci : servetur et predictus ordo in laudibus tantum in omnibus feriis per annum quando de feria agitur in laudibus nisi in tertia ebdomada adventus Domini : et in prima ebdomada ante pascha, et nisi in vigilia nativitatis Domini et in tempore paschali [et nisi in fetis trium lectionum que contingent a lxx. usque ad xl. et nisi in vigiliis sanctorum a festo sanct Trinitatis usque ad adventum Domini : et nisi in festis Romani, Tecle, Bertini, et Petronille : quando extra tempus paschale contigerint].*[61]

¶ *Sciendum est quod per totum annum solet fieri plenum servitium in choro de festo loci semel in qualibet ebdomada ubi convenientius possit celebrari : ut in collegiis prebendatis, et in ecclesiis parrochialibus ubicunque etiam sit ecclesia dedicata in honore alicujus alterius sancti quam de sancta Maria. Quod minus plene continetur in ordinalibus Sarum cum ecclesia cathedralis Sarum in honore beate Marie sit dedicata.*

Impeditur autem ista predicta commemoratio illis de causis quibus commemoratio beate Marie impeditur : ut inferius patebit, cum sit ejusdem dignitatis scilicet cum regimine chori et fiat predictum servitium de propria hystoria si habeatur : sin autem de communi ut sic.

◖ *Ad vesperas super psalmos feriales illa sola antiphona que intitulatur in festo ejusdem super psalmos ad j. vesperas. Ita tamen quod si festum quinque habeat antiphonas in propria hystoria super psalmos ad primas vesperas tunc habeat hic primam antiphonam super psalmos feriales. Et cetera sicut in festo ejusdem : preter ℟. quod non dicetur.*

Tamen si illud festum habeat vigiliam non dicitur oratio de vigilia sed oratio de die dicitur. Excepto quod ubi fit commemoratio de sancto Johanne bapt. dicitur oratio de vigilia quia oratio de die non convenit commemorationi et sic de consimilibus.

Ubi etiam fit commemoratio de apostolis Petro et Paulo : oratio que est in octava die eorundem dicatur. Et quando fit commemoratio omnium sanctorum tunc ad primas vesperas super psalmos feriales dicitur ista antiphona Sancti Dei omnes.[62] [194]. *et cetera omnia ut supra cum ista oratione* Concéde quésumus omnípotens Deus. XX.

Nulla fit memoria nisi quando in aliquo festo iij. lectionum vel infra octavas sine regimine chori celebretur : tunc fiet memoria de festo sive de octava. Tamen infra adventum fiat memoria de Adventu et de sancta Maria. Similiter a circuncisione Domini fiat memoria de sancta Maria usque ad purificationem beate Marie, nisi in die epyphanie, et ab octavis pasche usque ad ascensionem Domini fiat memoria de resurrectione de quocunque fit servitium, nisi in inventione sancte crucis ut inferius patebit.

[◖ Completorium temporale non mutatur.][63]

◖ *Ad matutinas omnia fiant sicut in festo ejusdem cum ix. antiphonis et ix. psalmis et primo versu cum primis tribus lectionibus et tribus primis ℟. et ℣. de die ante laudes.*

In laudibus una sola antiphona super omnes psalmos &c.

Ita tamen quod in toto tempore paschali dicatur sola prima antiphona cum tribus primis psalmis et tribus primis lectionibus et tribus primis ℟. que terminentur cum Allelúya.

Ante laudes vero ℣. sicut in prima die.[64] *In laudibus hec sola antiphona que dicitur primo in laudibus in festo ejusdem dicitur hic super omnes psalmos.*

Cetera omnia ad matutinas et ad omnes alias horas sicut in festo ejusdem annotatum est expleantur : cum hac antiphona semper extra octavas sancte Trinitatis ant. Te jure [101]. *super psalmum* Quicúnque. *[Infra octavas sancte Trinitiatis dicitur antiphona super psalmum* Quicúnque vult. O beáta. *Si vero festum habeat octavas : omnia fiant sicut infra octavas annotatum est cum predicta antiphona super* Quicúnque vult.*]*[65]

Si vero festum habeat octavam omnia fiant sicut infra octavas annotatum est cum predicta antiphona super psalmos feriales ad vesperas et cum predicta antiphona super

psalmum Quicúnque.

Sciendum est etiam quod in singulis ebdomadis per adventum nisi in tertia ebdomada fiat plenum servitium de beata Maria semel in conventu. In quarta etiam ebdomada si dies natalis Domini iij. feriam excesserit : tunc in aliqua feria precedenti ipsius ebdomade fiat predictum servitium : similiter ab octavis epyphanie usque ad quinquagesimam[66] *et ab octavis pasche usque ad ascensionem Domini : et a festo sancte Trinitatis usque ad adventum Domini, et hoc in sabbato nisi tale festum intercurrat vel impedierit unde ix. lectiones, vel iij. lectiones cum regimine chori fieri debeant vel unde ℟. propria vel proprie laudes habeantur, vel jejunium iiij. temporum : vel vigilie sanctorum sive de temporali impedierint. Vel si festa sanctorum Johannis et Pauli, Ypoliti sociorumque ejus, vel* *[11v.]* *Bricii in sabbato contigerit servitium de eis dicatur. [In festo vero beate virginis nulla fiat memoria de commemoratione ejusdem quam fit in crastino.]*[67] *Cum autem in ipsis sabbatis propter hec predicta impedimenta servitium de sancta Maria fieri non poterit : tunc in aliqua feria ipsius ebdomade ubi convenientius possit celebrari celebretur semper sine aliqua memoria nisi cum fuerit festum vel octava alicujus sancti iij. lectionum sine regimine chori, quod in ipsa die contigerit tunc enim fiat memoria de octava vel de festo tantum. Nulla enim fiat memoria de cruce neque de sancto loci : nec de omnibus sanctis, tamen per adventum fiat memoria de adventu sed non de omnibus sanctis. Et etiam in tempore paschali fiat memoria de resurrectione sed non de cruce nec de omnibus sanctis. Fiat autem predictum servitium [de sancta Maria]*[68] *in iij. feria in l. si a festo vacaverit. Sin autem fiat tunc in ij. feria precedenti. [Et in dominica j. quinquagesima dicuntur vespere de sancta Maria, et solennis memorie de dominica, nisi aliquod duplex festum in sabbato precedente forte contigerit.]*[69] *Fiat autem predictum servitium de sancta Maria in iij. feria in rogationibus : et in vj. feria scilicet in crastino octave ascensionis Domini : nisi aliquod festum cum regimine chori ibidem contigerit. Tamen quandocunque festum iij. lectionum in iij. feria in l. contigerit, et in ij. feria a festo vacaverit : tunc fiat plenum servitium de sancta Maria in ipsa ij. feria [nisi ubi agitur de festo loci].*[70] *Tamen sciendum est quod si aliquod festum cum regimine chori in aliqua ebdomada celebretur et in crastinum plenum servitium de sancta Maria fieri debeat : tunc in ipso festo sive Dominica fuerit sive non erunt vespere de sancta Maria et solennis memoria de festo vel de Dominica nisi duplex festum fuerit vel festum unde suas primas vesperas habere non poterit : et nisi in octavis epiphanie, ascensionis Domini, Corporis Christi [ubi sunt octave cum regimine chori]*[71] *et dedicationis ecclesie tunc enim fiat tantum memoria solennis de sancta Maria cum hac antiphona.*

AS:21; 1520-S:105r; 1531:11v; 1520-S:105r.[72]

Ant. IV.iii.

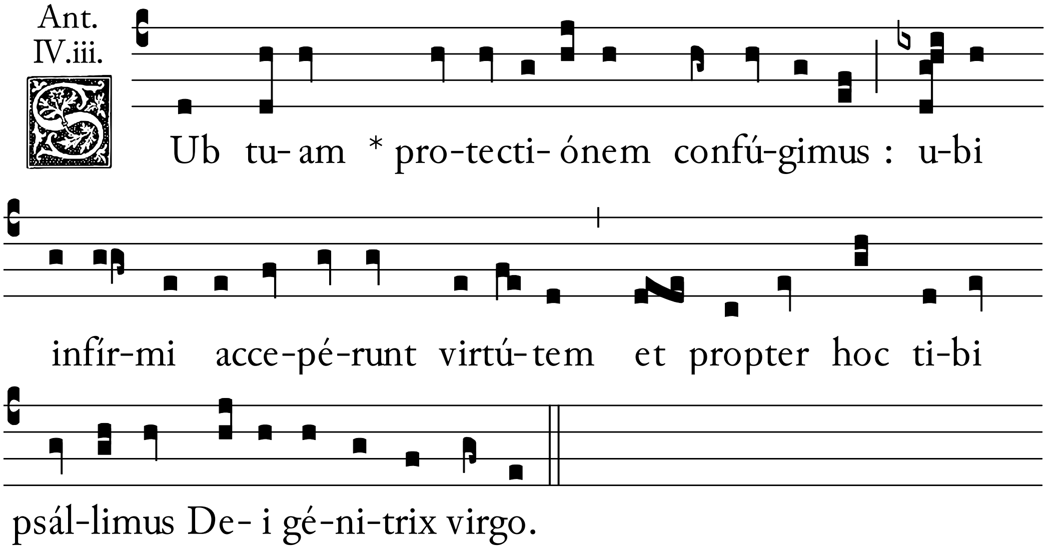

5040.

Per adventum vero cum hoc ℣. Egrediétur virga. 21.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 21.

Ab octava epiphanie usque ad purificationem cum hoc ℣. Sancta Dei génitrix. [193].

Oratio. Deus qui salútis. [188].

In alio vero tempore anni cum hoc ℣. Sancta Dei génitrix. [193].

Oratio.

COncéde nos [fámulos tuos, quésumus, Dómine Deus, perpétua mentis et córporis salúte gaudére ; et gloriósa beáte Maríe semper vírginis intercessióne a presénti liberári tristítia et etérna pérfrui letítia. Per Christum Dóminum nostrum.][73]

Quotienscunque enim fit memoria de sancta Maria cum hac predicta antiphona scilicet Sub tuam protectiónem. *non dicantur vespere de ea in choro licet duplex festum non fuerit.*[74] *Alie vero vespere non erunt de commemoratione beate Marie.*[75]

Nulla enim commemoratio totius anni suas habeat ij. vesperas nec etiam memoriam loco secundarum vesperarum.

In festis vero beate Marie virginis nulla fit memoria de commemoratione ejusdem quando fit in crastino. [Nulla enim commemoratio totius anni de sancta Maria antiphone de sancto loci suas habeat secundas vesperas nec etiam memoria in loco secundarum vesperarum.][76]

Quando vero fit plenum servitium de sancta Maria per totum adventum, ad vesperas super psalmos hec sola antiphona Prophéte predicavérunt. 204. *Psalmi feriales. Capitulum* Ecce virgo. 23.

Hore beate virginis Marie.

[Servitium plenum beate Marie.][77]

[❡ Statutum est in ecclesia Sarum quod commemoracio beate Marie fiet cum regimine chori per totum annum quando de ea fit plenum servicium et semper ad primas uesperas dicitur [una] antiphona super psalmos feriales, in aduentu ant. Prophéte predicavérunt. *In ceteris anni temporibus ant.* Postpártum.

Nunquam cum dicitur responsorium ulla fiat memoria nisi de aduentu et nisi aliquod festum trium leccionum eo die contigerit quo fit eius commemoracio : nec Placébo. *nec* Dírige. *nisi pro corpore presenti. Cum commemoracio beate Marie fit alia feria quam in sabbato tunc ad secundas vesperas dicetur* Placébo. *et* Dírige. *nisi in crastinum sequatur festum novem leccionum. Fiet autem plenum servicium de sancta Maria in conuentu per totum annum singulis ebdomadis semel nisi in tercia ebdomada aduentus. In quarta eciam ebdomada si dies natalis Domini feriam terciam excesserit tunc in aliqua precedencium feriarum fiat predictum servicium. Similiter fit plenum servicium in ebdomada semel ab octavis epiphanie usque ad quinquagesimam et ab octavis pasche usque ad dominicam ante ascensionem et a festo Trinitatis usque ad aduentum Domini. Solet autem hoc servicium fieri in sabbato si a festo novem leccionum [vel trium leccionum cum regimine chori] vel tali festo quod habeat propria responsoria vel proprias laudes vacaverit, et nisi in sabbatis quatuor temporum et in vigiliis sanctorum. Sin autem fiat predictum servicium in aliqua feria ebdomade ubi conveniencius fieri poterit.*

❡ *Et sciendum quod propria responsoria post natalem domini scilicet* Misericórdiam et judícium. *et responsoria post pascha scilicet* Dicant nunc. *et psalmi proprii qui ibidem notantur in sabbatis non dicantur, sed totum servicium fiet de sancta Maria. Antiquitus uero solebant dici quia tunc temporis nihil fiebat de sancta Maria in hiis sabbatis. Si autem in predictis temporibus in quibus singulis ebdomadis fieri debet plenum servicium de sancta Maria aliqua ebdomada euenerit que in festis sanctorum tota fuerit occupata et in sabbato propter predicta impedimenta fieri non poterit tunc in aliqua precedenti feria ubi conveniencius fieri poterit ut predictum est fiat, et ad vesperas et ad matutinas fiat memoria de sancto qui eadem feria contingit evenire, ita tamen quod illud festum quod minus est in qualitate servicii omittatur.*

❡ *Per tocius anni spacium singulis diebus solent dici in conventu vespere et matutine de sancta Maria nisi in duplicibus festis in quibus nec ad primas vesperas nec ad matutinas nec ad secundas vesperas fit memoracio in conuentu sed extra semper : et nisi a matutinis*

vigilie natalis Domini usque ad matutinas octaue beati Stephani et nisi in vigilia epiphanie et nisi a tercia feria ante pascha usque ad matutinas in crastino octavarum ejusdem et nisi per octavas pentecostes. Cetere uero hore nunquam in chor dicuntur scilicet prima tercia sexta et nona et completorium nisi quando de ea fit plenum servicium.][78]

[Ad primas vesperas.]

Non dicitur Responsorium in commemoratione beate Marie.

Hymnus. Ave maris stella. XX. *[et incipiatur a dignoribus rector chori stantes conversis ad altare].*[79]

℣. Egrediétur virga. 21.

Ant. Ne tímeas. 88.

Ps. Magníficat. 56*.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 21.

Require antiphonam[80] *et capitulum et orationem ut supra in dominica j. adventus Domini ad vesperas de sancta Maria.* 23.

Memoria de aliquo sancto fiat si habeatur et postea de adventu.

[Ad completorium.]

Completorium de adventu non mutatur nisi quod in fine hymni dicitur Glória tibi Dómine, Qui natus. [363]

ℂ *Ad matutinas.*

[Invitatorium dicitur ab illis duobus qui chorum regunt.][81]

AS:pl. ß.; 1519:98r; 1531:11v.

1086. Invit. IV.i.

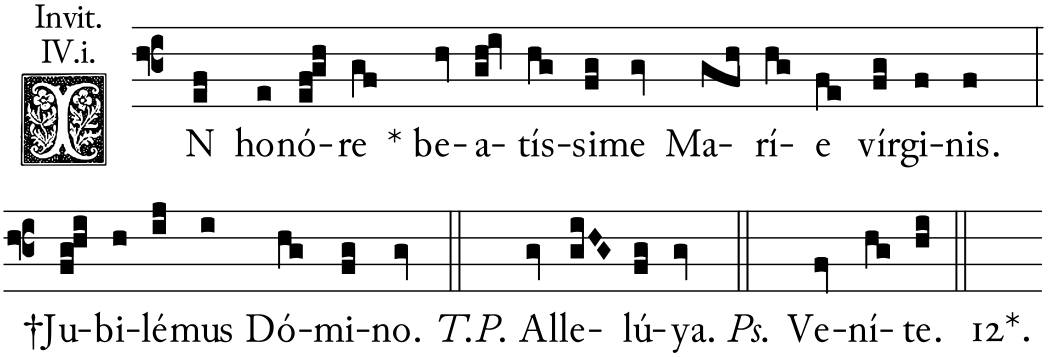

Hymnus. Quem terra. XX.

AS:19, pl. ꞵ; 1519:22r, 98r; 1531:11v.

1. Ant. IV.v.

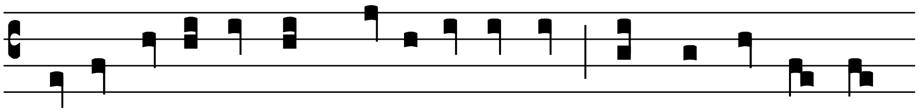 1709.

BEne-dícta tu * in mu-li- é-ri-bus : et be-ne-díc-tus

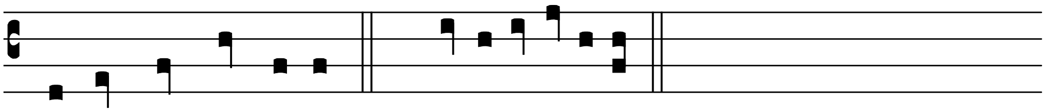

fructus ventris tu- i. *Ps.* Dómine Dóminus noster. (*viij.*) [21].

AS:pl. ꞵ; 1519:98r; 1531:11v.

2. Ant. IV.v.

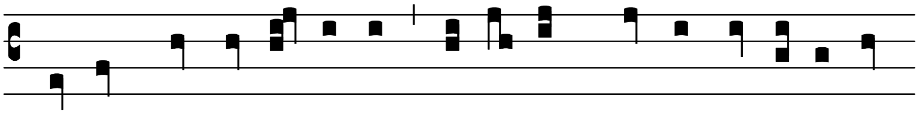 4942.

SI-cut mir-ra e- lécta * odó-rem de-dís-ti su- a-vi-

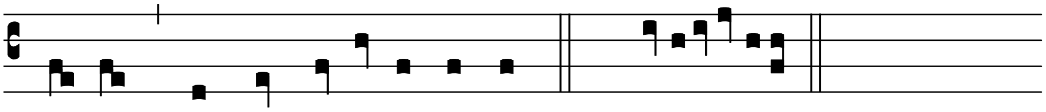

tá- tis, sancta De- i gé-ni-trix. *Ps.* Celi enárrant. (*xviij.*) [38].

AS:pl. ꞵ; 1519:98r; 1531:11v.

3. Ant. IV.v.

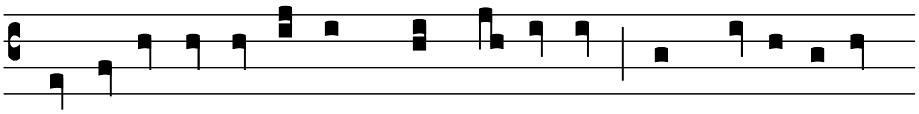 4988.

SPe-ci- ó-sa facta es, * et su- á-vis : in de-lí-ci- is

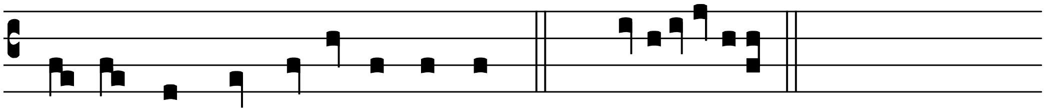

tu- is, sancta De- i gé-ni-trix. *Ps.* Dómini est terra. (*xxiij.*) [95].

AS:664, pl. γ.; 1519:98v; 1531:11v.

4987. 4 Ant. VII.ii.

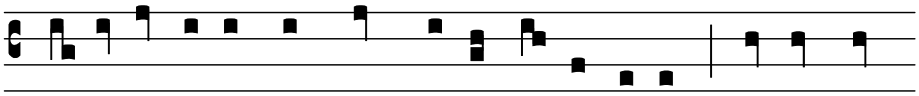

SPé-ci- e tu- a * et pulchri-tú-di-ne tu- a : intende

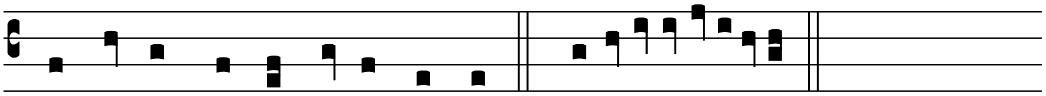

próspe-re pro-cé-de et regna. *Ps.* Eructávit. (*xliv.*) [204].

AS:664, pl. γ.; 1519:98v; 1531:11v.

1282. 5. Ant. VII.ii.

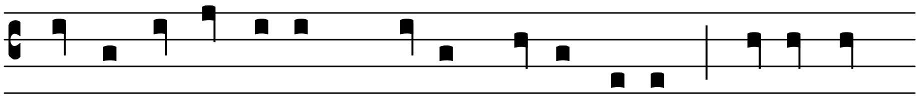

AD-ju-vá-bit e- am* De-us vultu su- o : De-us in

mé-di- o e-jus non commo-vé-bi-tur.

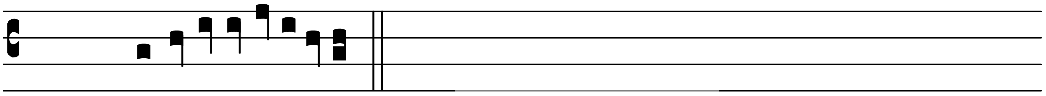

Ps. Deus noster refúgium. (*xlv.*) [205].

AS:pl. γ.; 1519:98v; 1531:11v.

4936. 6. Ant. VII.ii.

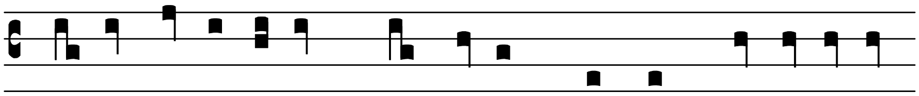

SI-cut le-tánti- um * ómni- um nostrum ha-bi-tá-ti-

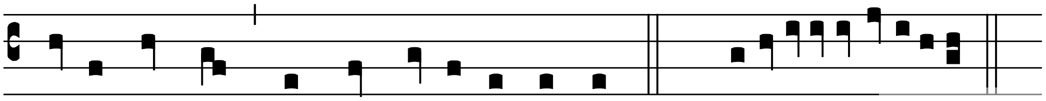

o est in te sancta De- i gé-ni-trix. *Ps.* Fundaménta. (*lxxxvj.*) [267].

AS:pl. γ.; 1519:98v; 1531:11v.

7. Ant.
IV.iv.

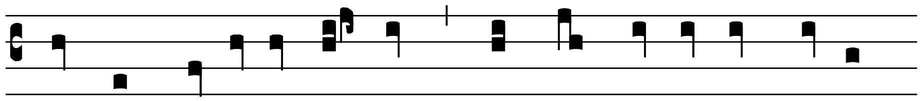 2924.

GAude Ma-rí- a vir-go : * cunctas hé-re-ses so-la

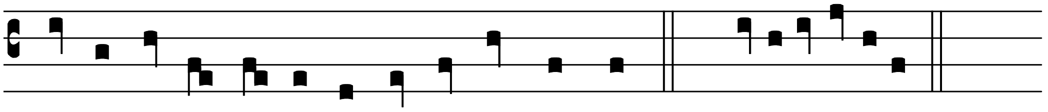

inte-remís-ti in u-ni-vérso mundo. *Ps.* Cantáte. *j.* (*xcv.*) [275].

AS:pl. γ.; 1519:98v; 1531:11v.

8. Ant.
IV.iv.

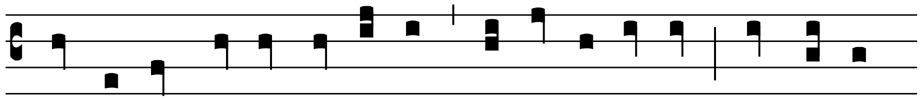 2217.

DIgná-re me laudá-re te * virgo sacrá-ta : da michi

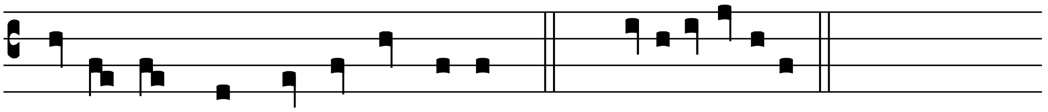

virtú-tem contra hostes tu-os. *Ps.* Dóminus regnávit, exúltet.
(*xcvj.*) [275].

AS:415; pl. j.; 1519:24r; 1531:11v.

9. Ant.
IV.iv.

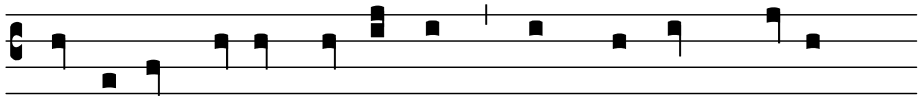 4668.

ROrá-te ce-li dé-su-per, * et nu-bes plu- ant

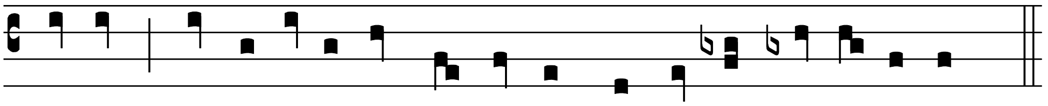

justum : a-pe-ri- á-tur ter-ra et gérmi-net Salva-tó-rem.

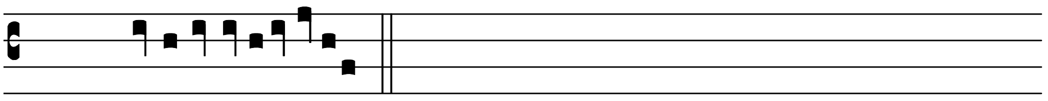

Ps. Cantáte. *ij.* (*xcvij.*) [285].

[Isti psalmi cum predictis antiphonis dicuntur per totum annum quando plenum seruicium fit de sancta Maria excepta ultima antiphona que tantum per aduentum dicitur. In aliis uero temporibus per annum super ultimum psalmum dicitur Ant. Post partum. *et nisi in paschali tempore : tunc enim dicuntur tres psalmi tantum sub una antiphona secundum ordinem nocturnorum.]*[82]

Versus. Egrediétur virga de radíce Jesse. 21.

Lectio prima. Beda super Lucam libro I. *capite* 3.[83]

MIssus est ángelus Gábriel a Deo in civitátem Galilée cui nomen Názareth, ad vírginem desponsátam viro cui nomen erat Joseph de domo David : et nomen vírginis María. Ad Maríam ergo vírginem Gábriel míttitur : qui Dei fortitúdo nominátur. Illum quippe nunciáre veniébat : qui ad debellándas aéreas potestátes húmilis apparére dignátus est. De quo per psalmístam dícitur, Dóminus fortis et potens : Dóminus potens in prélio. Et rursus, Dóminus virtútum ipse est Rex glórie. Per Dei ergo fortitúdinem nunciándus erat qui virtútum Dóminus [fortis][84] et potens in prélio contra aéreas potestátes ad bella veniébat. Multas ob causas non de
[12r.] símplici vírgine : sed de desponsáta vóluit Dóminus nasci. Primo vidélicet ut per generatiónem Joseph cujus cognáta María erat : Maríe quoque noscerétur orígo. Neque enim mos est sacre scriptúre : genealógiam feminárum téxere. Nam et de utróque intélligi potest : quod dícitur de domo David. Deínde ne velut adúltera lapidarétur a Judéis : malens áliquos de ortu suo quam de pudóre dubitáre paréntis. Simul et virgínibus impudícis occasiónem tollens : ne matrem quoque Salvatóris dícerent falsis suspiciónibus infamátam. Tértio ut in Egýptum iens et inde rédiens : habéret viri solátium, qui integérrime virginitátis custos páriter ac testis exísteret. Quarto ne partus ejus diábolo patéret, et ne quasi eum de vírgine natum cognósceret : et fórsitan quasi céteris homínibus eminentiórem morti trádere timéret. María autem Hebráice Stella maris : Syríace vero Dómina vocátur. Et mérito : quia tótius mundi Dóminum, et lucem séculis méruit generáre perénnem. Et ingréssus ángelus ad eam dixit, Ave grátia plena Dóminus tecum : benedícta tu in muliéribus. Bene grátia plena vocátur :

que nimírum grátiam quam nulla ália merúerat asséquitur, ut ipsum vidélicet grátie concípiat et géneret auctórem. Que cum audísset : turbáta est in sermóne ejus [et cogitábat qualis esset ista salutátio].[85] Disce vírginem móribus, disce vírginem verecúndia : disce vírginem oráculo, disce mystério. Trepidáre vírginum est : et ad omnes viri ingréssus pávere [omnes viri aflátus veréri. Discant muliéres propósitum pudóris imitári. Solam in penetrálibus, quam nemo virórum vidéret, solus ángelus réperit, sola sine cómite, sola sine teste, ne quo degéneri depravarétur afféctu, ab ángelo salutátur].[86] Disce verbórum virgo vitáre lascíviam. Et María étiam salutatiónem ángeli verebátur. Erat tamen cógitans (inquit) qualis esset hec salutátio. Et ídeo cum verecúndia illud faciébat : quia pavébat. Cum prudéntia : quia benedictiónis novam fórmulam mirabátur, que nusquam lecta est, nun quam ante compérta.

℟. Missus est. *iij. de dominica prima adventus.* 51.

Lectio secunda.[87]

NE tímeas María. Quia salutatióne insólita ut pote que ei servabátur víderat turbátam : quasi familiárius notam vocans ex nómine ne timére débeat jubet. Et quia grátia plenam vocáverat : eándem grátiam et ástruit plénius et ubérius éxplicat dicens, Ecce concípies in útero et páries fílium : et vocábis nomen ejus Jesum. Jesus Salvátor interpretátur : sive Salutáris. Cujus sacraméntum nóminis, álloquens Joseph angelus expósuit. Ipse enim (ínquiens) salvum fáciet pópulum suum, a peccátis eórum. Non ait pópulum Israel, sed pópulum suum, hoc est in unitátem fidéi ex prepútio et circuncisióne vocátum : quibus ex divérsa parte congregátis fíeret unum ovíle et unus pastor. Hic erit magnus : et fílius Altíssimi vocábitur. Et dabit illi Dóminus Deus sedem David patris ejus : et regnábit in domo Jacob in etérnum, et regni ejus non erit finis. Non autem ídeo futúri témporis verbis Jesus magnus extitúrus, Fílius Altíssimi vocándus, sceptrum David acceptúrus, et in domo Jacob regnatúrus asséritur : quia (juxta quod herétici sápiunt atque a veritáte desípiunt) Christus ante Maríam non fúerit : sed quia homo assúmptus in Dómino clarificátus est ea claritáte quam verbum Dei hábuit priusquam

mundus esset apud Patrem. Hoc est : ut idem fílii nomen eándem Christi persónam homo cum Deo plenus grátia et veritáte sortirétur. Quod eúndem ipsum patrem habére David, quem fílium Altíssimi vocári pronúntiat : in duábus útique natúris unam Christi persónam demónstrat. Accépit autem sedem David, ut nimírum gentem cui David, quondam et fílii ejus temporális gubernácula regni prebuérunt : ipse perpétuum vocáret ad regnum, quod eis parátum est ab orígine mundi. Domum autem Jacob totam ecclésiam dicit : que vel de bona radíce nata, vel cum oleáster esset, mérito tamen fidéi in bonam insérta est ólivam. Quómodo fiet istud : quóniam virum non cognósco ? Propósitum sue mentis reverénter expónit : vitam vidélicet virginálem se dúcere decrevísse. Que quia prima feminárum tante se virtúti mancipáre curávit : jure singulári pre céteris féminis beatitúdine méruit excéllere. Tu autem.

℟. Ave María. *iiij.* 55.

Lectio tertia.[88]

QUómodo inquit fiet istud : quóniam virum non cognósco ?
[12v.] Non ait unde hoc sciam : sed quómodo fiet inquit [quóniam virum non cognósco ?] [89] ordinem vidélicet obsé-quii cui subdátur inquírens, non sig-num, cui créderet [90] flágitans. Spi-ritussánctus supervéniet in te : et virtus Altíssimi obumbrábit tibi. Non viríli inquit a Dómino cognoscéris sémine : sed Spiritussáncti in quo impléberis ópere concípies. Erit in te quidem concéptio : libído autem non erit. Concupiscéntie non erit estus : [ubi] [91] umbram fáciet Spiritussánctus. Verum in eo quod ait, Et virtus Altíssimi obumbrábit tibi : potest étiam incarnáti Salvatóris utráque natúra designári. Umbra quippe, a lúmine solet et a córpore formári. Beáta ítaque virgo,[92] quia quasi purus homo (omnem) [93] plenitúdinem divinitátis cápere corporáliter nequíbat : virtus ei Altíssimi obumbrábat, id est incorpórea lux divinitátis, corpus in ea suscépit humanitátis. Ideóque quod nascétur ex te sanctum : vocábitur Fílius Dei. Ad distinctiónem nostre sanctitátis sin-guláriter sanctus nascitúrus asséritur. Nos quippe et si sancti effícimur, non tamen náscimur : quia ipsa natúre [94] corruptíbilis conditióne constríngi-mur. Et ecce

Elízabeth cognáta tua : et ipsa concépit fílium in senectúte sua.[95] Ne se párere virgo [posse][96] díffidat, accípit exémplum stérilis par-itúre : ut discat Deo ómnia possibília étiam que órdini natúre vidéntur esse contrária. Si quem vero scire juvat quómodo beáte Maríe cognátam dicant Elízabeth cum hec de domo David illa de filiábus Aaron oríginem dúxerit : animadvértat proavórum líberis ínvicem núptui tráditis, utrámque tribum potuísse contíngere. Ecce ancílla Dómini : fiat michi secúndum verbum tuum. Quanta cum devotióne humílitas que et ángeli promíssum optat impléri : et seipsam que mater elígitur núncupat ancíllam : apertíssime insínuans, quia non mérito sibi véndicet [in eo quod Dómini jussis obsecúndet].[97] Fiat inquit sine viri sémine concéptio in vírgine : nascátur de Spíritu Sancto intégra carne sanctum : quod nascétur de hómine matre sine hómine patre vocétur Fílius Dei. Tu autem Dómine miserére.

℟. Súscipe verbum. *v.* 56. [℣. Glória. XX.]

Non repetatur iij. Responsorium in commemoratione beate Marie : nec de festo loci. Quod per totum annum et a lxx. usque ad pascha[98] *observetur.*

[Ante laudes.][99]

℣. Ora pro nobis, sancta Dei génitrix.

[℟. Ut digni efficiámur promissiónibus Christi.]

Iste ℣. dicitur ante laudes quando fit plenum servitium de sancta Maria, per totum annum [: nisi in die assumptionis et in octavis ejusdem].[100]

ℭ *In laudibus.*

Hec sola antiphona Prophéte predicavérunt. 204.

Ps. Dóminus regnávit. (*xcij.*) *[&c.]* [49].

Capitulum. Ecce virgo concípiet. 23.

Hymnus. O gloriósa fémina.[101] XX.

℣. Elégit eam. 74.

Ant. Spiritussánctus. 69.

Ps. Benedíctus. 55*.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 11.

Memoria fiat sicut supradictum est ad vesperas. 109.

ℭ *Ad j.*

Ant. Prophéte predicavérunt. 204.

Psalmi. Deus in nómine tuo. (*liij.*) [97].

Beáti immaculáti. (*cxviij. j.*) [98].

Retríbue. (*cxviij. ij.*) [99].

Ant. Te jure. [101].

Ps. Quicúnque vult. [102].

Capitulum. Regi seculórum. [106].

℟. Jesu Christe. *et dicitur cum cantu dominicali.* [112].

℣. Qui de vírgine.

ℭ *Ad iij.*

Ant. Missus est. 205.

Ps. Legem pone. (*cxviij. iij.*). *[&c.}* [131].

Capitulum. Ecce virgo. 23.

℟. Diffúsa [est. ℣. Proptérea].[102] XX. [103]

℣. Spécie tua. 72.

Oratio. Deus qui de beáte Maríe. 21. *[et dicitur ad omnes horas].*[104]

ℭ *Ad vj.*

Ant. Angelus Dómini. 99.

Ps. Defécit. (*cxviij. vj.*). *[&c.]* [141].

Capitulum. Egrediétur virga. 73.

℟. Spécie tua. [℣. Inténdit.][105] XX. [106]

℣. Adjuvábit eam. 77.

[Oratio ut supra. 21.*]*

ℭ *Ad ix.*

Ant. Ave María. 20.

Ps. Mirabília. (*cxviij. ix.*). *[&c.]* [150].

Capitulum. Non secúndum visiónem. 76.

℟. Adjuvábit [eam. ℣. Deus in me].[107] XX. [108]

℣. Elégit eam. 74.

Oratio ut supra. 21.

Require omnia hec ad matutinas.

Cetere antiphone et capitulum ad commemorationem beate Marie in prima dominica adventus Domini.

Notes, pages 97-139.

[1] 1519:19v. ends thus:

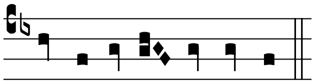

[2] US-II:19.

[3] 1519:20r.

[4] 1519:20r.

[5] 1519:20r.

[6] US-II:19.

[7] SB:li. has “Me” here and six lines later.

[8] “quasi” SB:liii.

[9] 1519:20r.

[10] 1519:20r.

[11] 1519:20r.

[12] 1519:20r.

[13] In 1519:20r. “et” is set on G.

[14] US-II:19.

[15] US-II:19.

[16] The following preces are arranged on the basis of samples in AS and 1519.

[17] 1531:9r. includes *Pater noster*. directluy after *Kyrieléyson*. and then repeats it here.

[18] SB-P:238.

[19] Here 1531:9r. indicates “Excíta quésumus”. But the prayer is more appropriately located where it is repeated below.

[20] In 1531:9r. this prayer appears both before and after the preceding rubric.

[21] SB:lv.

[22] “*Ant.* Sanctus Spíritus.” US-II:20.

[23] US-II:20.

[24] US-II:20.

[25] “matutinas” 1519:20v.

[26] 1519:20v.

[27] 1519:20v.

[28] US-II:21.

[29] 1519:20v.

[30] 1519:20v.

[31] 1519:20v.

[32] 1519:21r.

[33] “Hec antiphone et capitula responsoria et versiculi dicantur ad omnes horas in profestis diebus usque ad vigiliam natalis Domini et preces ut supra.” US-II:21.

[34] US-II:21.
[35] US-II:21.
[36] US-II:21.
[37] US-II:21.
[38] SB:lviii. has “ibunt ad eum pópuli”.
[39] 1519:21v. sets “eum” AG.A. 1519:21v. indicates the intonation as extending to “potest”.
[40] 1519:21v.
[41] SB:lxi; Vulgate.
[42] SB:lxi. has “mitte Dóminum”.
[43] AS:pl. c. concludes ℣. *Ego véniam* with “mei, dicit Dóminus.”
[44] “simplex novem lectionum”. US-II:22.
[45] `memoria’ *Ordinale Sarum* apud *Defensorium Directorii* (1488, 1495) in Cap. `Quod Lectiones de Temporali debent legi secundum ordinem, et non secundum titulationem feriarum.’ [SB:lxii.]
[46] US-II:22.
[47] 1519:21v.
[48] In SB:lxiii. the antiphon ends “Allelúya”.
[49] Although no psalm-tone appears in AS:19, one does appear in ST:lxij. 1519:22r has:

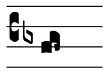

AS:19. indicates B♭ “calceamentórum”.
[50] SB:lxiv. includes “Allelúya”. AS:19. indicates tone IV.iv. ST:xxviij. and 1519:22r. indicate tone IV.v.
[51] 1519:22r. has no B♭.
[52] “℣. et lectione” 1519:22r.
[53] 1519:22r. indicates “*Lectio j.* Et curvábiter homo.” This would appear to be an incorrect reference to Isaiah 5:15, “Et incurvábiter nomo.” which appears as Lectio ii. of the second Sunday of Advent. in 1531.
[54] 1531:10v. has “in spíritum judícii et spíritum ardóris.” apparently a confusion between ablative and accusative cases with the preposition “in”.
[55] In AS:20. “sédere” begins on F.
[56] Although 1531:11r. and 1519:23r. includes *Magníficat.* here, the canticle would not be sung for a memory.
[57] 1519:23r.
[58] 1519:23r.
[59] AS:20. sets “noli” CD.E.
[60] At this point SB:lxvii. has ℣. *Vox clamántis.* This ℣. should follow the hymn.
[61] 1519:22v.
[62] Hoc est, *Antiphona de primis Vesperis festi Omnium Sanctorum.* [SB:lxviii.]

[63] 1519:22v.
[64] "sicut in festo ejusdem". 1519:22v.
[65] 1519:22v.
[66] "ad quartam feriam in capite jejunii." 1519:23r.
[67] 1519:23r.
[68] 1519:23r.
[69] 1519:23v.
[70] 1519:23v.
[71] 1519:23v.
[72] AS:1520-S:105r. sets "virgo" GG.E. 1531:11v. indicates *Ps.* Magníficat. with this antiphon, but this would seem to be an error.
[73] SB:lxxi.
[74] "sive duplex festum fuerit sive non". 1519:23v.
[75] "alie vero erunt de commemotatione". 1519:23v.
[76] 1519:23v.
[77] SB:lxxii.
[78] US-II:23-24.
[79] 1519:23v.
[80] The music for the antiphon *Prophéte predicavérunt* is found at 200.
[81] US-II:24. *Hoc invitatorium dicitur per totum annum quando de commemoracione ejus fit plenum servicium : in tempore vero paschali dicitur cum* Allelúya.
[82] US-II:24.
[83] = Op. Tom. 5, col. 221. [SB:lxxiii.]
[84] SB:lxxiii.
[85] SB:lxxiv.
[86] SB:lxxiv.
[87] Beda, ut sup. col. 224. [SB:lxxiv.]
[88] Beda, col. 225. [SB:lxxvi.]
[89] SB:lxxvi. It would appear that this was accidentally omitted in 1531 since the lacuna appears precisely between the end of one line and the beginning of the next.
[90] SB:lxxvi. has "non autem signum qui credat".
[91] SB:lxxvi.
[92] Beate itaque virgini. Beda, col. 225. [SB:lxxvi.]
[93] SB:lxxvi.
[94] "natúra". 1531:12v.
[95] "Et hic mensis sextus est illi que vocátur stérilis, quia non est im-possíbile apud Deum omne verbum." SB:lxxvii.
[96] SB:lxxvii.
[97] SB:lxxvii.

[98] "usque ad xl." 1519:24r.
[99] 1519:24r.
[100] 1519:24r.
[101] 'O gloriósa fémina' *hymnus est in Laudibus in festo* Annunciationis *B. Marie.* [SB:lxxvii.]
[102] 1519:24r.
[103] Text at 75. Music from the Common of Virgins.
[104] 1519:24r.
[105] 1519:24r.
[106] Text at 76. Music from the Common of Virgins.
[107] 1519:24r.
[108] Text at 76. Music from the Common of Virgins.